N°. 27. Donderdag 7 Juli 1921. 21ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en de voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR ... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ... } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Het Kartini-Fonds.

Aan het Achtste Jaarverslag, 1920, wordt het volgende ontleend:

De Kartinischolen hebben haar volle aantal klassen bereikt, waarmede thans een nieuw stadium is ingetreden. In de thans ingetreden periode zal gestreefd worden naar bevestiging van de verkregen goede resultaten, op uitbreiding van het aantal scholen en daarmede van het aantal leerlingen, waarvoor versterking van de voor het onderwijs beschikbare middelen en uitbreiding van het aantal leerkrachten onmisbaar zijn.

Wegens gebrek aan bevoegde inlandsche onderwijzeressen wordt het onderwijs aan de scholen thans gegeven door Europeesche onderwijzeressen, aangevuld ten deele met gediplomeerde inlandsche onderwijzers, anderdeels met onbevoegde inheemsche vrouwelijke hulpkrachten. Evenwel heeft de Regeering, ter voorziening in de behoefte aan inheemsche onderwijzeressen in 1918 een kweekschool voor inl. onderwijzeressen te Salatiga opgericht.

Ten einde de financieele middelen te versterken zal het noodig zijn dat het gouvernement in de naaste toekomst de lasten van het Hollandsch-Inlandsch meisjes-onderwijs ten deele op zich neemt.

Uit de over de scholen te Batavia, Semarang en Madioen vermelde gegevens, in het verslag opgenomen blijkt, dat de oud-leerlingen der scholen veelal hetzij de studie voortzetten of een maatschappelijke betrekking aanvaarden. Van de school te Malang kwamen geen berichten in.

Verruiming van de gelegenheid tot verdere opleiding van het inlandsche meisje hoopt men te verkrijgen door de inrichting der Semarangsche van Deventer-school aan het hoofd waarvan mevr. Volkers zal optreden. Een volledig leerplan, als bijlage aan het verslag toegevoegd, is door haar ontworpen, waarbij een groote plaats is ingeruimd aan de huishoudelijke vakken, terwijl getracht is

zooveel mogelijk samen te vatten wat het meisje later, als ontwikkelde vrouw en moeder, in de maatschappij noodig zal hebben.

Aan het Verslag is toegevoegd eene rekening en verantwoording over 1920 benevens een toelichting daarop. De bijlage bestaande uit een ontwerpleerplan voor de Van Deventerschool te Semarang geeft een gespecificeerde aanwijzing omtrent de leerstof in de drie leerjaren, terwijl het Verslag besluit met een zestal algemeene opmerkingen betrekking hebbende op de vaststelling van het aantal lesuren, waarbij tevens de wenschelijkheid wordt uitgesproken om de meisjes zoo mogelijk in de gelegenheid te stellen goede muziek te hooren, haar buiten de schooluren het zingen te doen beoefenen, van tijd tot tijd schoolreisjes te doen maken en deze dienstbaar te doen zijn aan het onderricht.

Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen.

Verschenen is het verslag over 1920 van den Secretaris van het Comité Dr. H. H. Zeijlstra, waaraan het volgende wordt ontleend:

De werkzaamheden van het Comité in 1920 zijn in het verslag onderverdeeld in:

A. Indische leergangen voor Onderwijzers en Onderwijzeressen.

Een viertal leergangen werden gehouden, welke alle in aanmerking kwamen voor geldelijken steun van Rijkswege, t.w. in Hoorn, Brielle, Zwartsluis en Goes.

B. Vrije voordrachten en lezingen.

Het Comité verleende zijne bemiddeling om plaatselijke vereenigingen in verbinding te stellen met het Koloniaal Instituut, waardoor in de volgende plaatsen voordrachten met lichtbeelden konden worden gehouden, n.l. in Almelo, Heerenveen, Bennekom, Zaandam en Helder.

C. Propaganda voor de kennis der koloniën op gymnasia, middelbare scholen en opleidingsinrichtingen voor onderwijzers.

In de maanden Februari—April 1920 gaf de heer M. Joustra, archivaris van het Batak-Instituut, op aandrang van het Comité en daartoe door het gemeentebestuur uitgenoodigd, in Den Haag een cursus voor leerlingen der hoogste klassen en gymnasia, H. B. S. en kweekscholen. In de gymnastiekzaal der H. B. S. voor meisjes werden 8 voordrachten gehouden; de 9e voordracht, over het leven in Nederl.-Indië werd gegeven in de gemeentelijke Schoolbioscoop en bestond in de vertooning en toelichting van eenige Indische films.

Voor de leerlingen der hoogste klassen van de beide Openbare Handelsscholen te Amsterdam hield de heer W. H. C. Doorman, oud-administrateur van de Biliton-Maatschappij, een tweetal voordrachten met lichtbeelden over den mijnbouw in Ned.-Indië.

Als gevolg der bemoeiingen van de Commissie, aan wie opgedragen was rapport uit te brengen betreffende het onderwijs inzake kennis der koloniën op gymnasia, middelbare scholen, enz., is dit onderwijs op die inrichtingen uitgebreid.

Ook mag als zoodanig aangemerkt worden de mogelijkheid door den Minister van Koloniën voor leeraren aan Nederl. inrichtingen geopend om gedurende vier jaar gedetacheerd te worden bij het middelbaar onderwijs in Ned.-Indië.

Nog wordt in dit verband medegedeeld, dat het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden genegen schijnt zijn uitgaven op ruimer schaal, dan dit met andere officieele publicaties het geval is, beschikbaar te stellen voor inrichtingen van onderwijs, zooals kweekscholen, alsmede dat de verschijning van een platenatlas van Nederl.-Indië, samengesteld door den heer C. Lekkerkerker, reeds aangekondigd is en dus binnenkort mag worden tegemoet gezien.

D. Koloniale vacantiecursus voor geografen.

In de Comité-vergadering van 28 April 1920 werd op grond eener nota van den heer R. Schuiling, leeraar aan het Gymnasium en de H. B. S. met 5-j. c. te Deventer, betreffende de instelling van vacantieleergangen over de kennis der koloniën voor leeraren, besloten zich te wenden tot den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut met het voorstel in de Kerstvacantie een dergelijken leergang te organiseeren. De Raad van Beheer nam de financieele lasten op zich, terwijl een commissie van voorbereiding uit het Comité voor de uitvoering zou zorg dragen. Als gevolg van een en ander kon onder groote belangstelling een vacantiecursus te Amster-

Feuilleton.

Palembang.*)

1 Juli 1821 1 Juli 1921.

Wij schrijven 1 Juli 1821.

Een sterke Hollandsche vloot, omringd door een groot aantal kleinere vaartuigen, ligt geankerd tegenover de verblijfplaats — kraton of dalem — van den Sultan van Palembang.

Op het kleine plein voor dien kraton schaart zich in de orde van bataille een duizendtal infanteristen, een detachement artillerie en een detachement pioniers, met de muzikanten aan het hoofd, allen gekleed in groot tenue.

De klok slaat 7 uur.

De groote poort van den dalem wordt geopend en de troepen bezetten het bolwerk van de vorstelijke macht van Palembang.

Halfacht.

De Hollandsche driekleur wordt, onder het gebulder van de saluutschoten der schepen en de tonen van ons volkslied op des kratons wallen geheschen, om den volke konde te doen, dat het Nederlandsche gezag zich wederom te Palembang gevestigd heeft.

Ziedaar de slotscène van de in 1821 onder de persoonlijke leiding van den Kommandant van het Indische leger, Generaal-Majoor H. M. de Kock, naar Palembang gezonden expeditie ter herkrijging der voorheen verworven rechten.

1 Juli 1921, de honderdjarige gedenkdag van de definitieve vestiging van het Nederlandsche gezag te Palembang.

„Geen voor de bevolking stuitende feesten zullen worden georganiseerd, op grond van het feit, dat de Hollanders honderd jaren dit gebied „overheerschten", doch integendeel ligt het in de bedoeling op waardige wijze te herdenken, wat door de Nederlandsch-Indische Regeering, in samenwerking met den Inlander zelf, gedurende deze eeuw is gedaan voor bloei en vooruitgang van dit gewest, en wat er in dien tijd bereikt is." Zoo schrijft men ons uit Palembang. Een balans dus, met debet- en creditzijde, aan de opmaking waarvan wij zullen medewerken, met de gegevens, die ons ten dienste staan.

Vóóraf ga echter een stuk geschiedenis, waaraan wij ons niet kunnen onttrekken.

Den 16en Juli 1821 werd Ratoe Achmad Nadjam Oedin op plechtige wijze als Vorst van Palembang gehuldigd. Het bleek echter al heel spoedig, dat hij niet bij machte was aan de op hem rustende verplichtingen te voldoen. Palembang bleef een lastpost, en in dezen toestand verbetering te brengen door het sluiten van een nieuw contract (1823), waarbij deze Vorst, tegen een vast inkomen, afstand deed van de geheele souvereiniteit over het Palembangsche Rijk „met alle de attributen, welke aan de opperste macht toekomen", had aanvankelijk succes, doch toen hij een jaar later een wanhopigen — maar gelukkig niet geslaagden — aanslag op ons

*) Overgenomen uit het Vaderland, ochtendblad van 1 Juli. — Red. Kol. Weekbl.

...en gehouden worden van Maandag 27 tot en met Woensdag 29 December 1920. Voor nadere bijzonderheden omtrent dezen belangrijken leergang raadplege men het verslag.

E. Benoemingen van het Comité inzake koloniale literatuur.

Ook dit jaar ging het Comité voort met het verleenen van zijne bemiddeling om koloniale uitgaven in onderwijskringen te verspreiden. Zoo verscheen de Beschrijvende Catalogus van de Reizende Koloniale Boekenverzameling, samengesteld door Mej. C. Slingervoet Ramondt te Deventer; de verzameling kon nu haar „reis" aanvaarden, waartoe allereerst — en met succes — de medewerking van de openbare leeszalen werd ingeroepen.

De verslaggever, de heer Zeijlstra, zegt in zijn nawoord het volgende, dat hier met volle instemming onverkort wordt overgenomen:

„Aan het einde van ons verslag gekomen, kunnen wij vaststellen, dat het Comité, ondanks de vele bezwaren waarmede het had te worstelen, er ook dit jaar wederom in geslaagd is met vrucht werkzaam te zijn ter bevordering van de verspreiding van kennis van onze koloniën. Daarbij is het zwaartepunt van den arbeid nog altijd gelegen in het verbreiden van die kennis door middel van het onderwijs. Was dit in de eerste jaren voornamelijk de lagere school, thans is de kroon op het werk gezet door ook het middelbaar en het voorbereidend hooger onderwijs, in de vorm van koloniale vacantiecursussen, de gelegenheid te bieden zich op de hoogte houden van de vorderingen der indologische wetenschappen en de toestanden in het moderne Indië. De waarde van deze koloniale vacantiecursussen voor geografen kan niet licht overschat worden; zij zijn het middel om hen te bereiken, op wie de taak rust het jonge Nederland, hun die straks leiding zullen hebben te geven aan de zich ontwikkelende koloniën, belangstelling daarvoor in te boezemen, te doordringen van hare beteekenis, een levendig gevoel van saamhoorigheid met de bevolking bij te brengen.

Ook voor hen, wier medewerking als spreker onmisbaar is, zal de instelling van de leergangen van groote waarde zijn; zij bieden hun de gelegenheid om de resultaten van hunne onderzoekingen, hetzij betreffende de natuurlijke gesteldheid der eilandenwereld, hetzij aangaande zeden en gewoonten der bevolking, de ervaringen van een menschenleven in dikwerf harden arbeid bijeenvergaderd bij het ontginnen van de zoo belangrijke natuurlijke hulpbronnen of bij het bestuur des lands, die wellicht anders verborgen zouden blijven in de officieele rapporten der Regeeringsarchieven, of verspreid en voor den buitenstaander moeilijk toegankelijk in de vakliteratuur, door het gesproken woord mede te deelen aan eene groep belangstellende toehoorders, die niet zullen nalaten hetgeen hun aandacht zoo heeft geboeid, over te dragen op hunne leerlingen in alle uithoeken des lands, zoodat de vruchten van de werkzaamheid daarginds het geestelijk eigendom worden van welhaast geheel Nederland, voor zoover dat door ontwikkeling in staat geacht mag worden, dien arbeid naar waarde te kunnen beoordeelen."

...garnizoen waagde, was het Gouvernement verplicht hem met zijne familie te verbannen.

Hoewel hiermede de zoo geduchte vorstelijke waardigheid in het Palembangsche rijk te gronde ging, liet men die tot op zekere hoogte voortleven in den in 1823 aangestelden rijksbestierder, Ferdana Mantri, een schoonzoon van een der vroegere sultans, die feitelijk het bestuur over de binnenlanden van Palembang voerde, totdat hij, ter verzekering van de rust, in 1851 naar Java werd verwijderd.

Het duurde echter nog tot ongeveer het jaar 1869, eer het gezag tot in de verste binnenlanden geheel gevestigd was.

En nu de balans.

In 1821 werd het zielental der Inlandsche bevolking globaal op 250.000 geschat. Eene telling in 1861 wees uit, dat dit ruim 380.000 bedroeg (benevens 135 Europeanen en bijna 5000 vreemde Oosterlingen), terwijl eene tegen het einde van 1917 uit administratieve gegevens samengestelde opgave aantoonde, dat er toen ruim 760.000 Inlanders, 1400 Europeanen en 12.500 vreemde Oosterlingen woonden. De geraamde cijfers van 1821 verwaarloozende, kunnen wij dus constateeren, dat het zielental der Inlandsche bevolking in de laatste 60 jaren verdubbeld is.

Bij contract van 28 April 1821 was o.a. bepaald, dat het Gouvernement, tot bestrijding der kosten van het établissement, zou ontvangen de in- en uitgaande rechten, de pachten en eenige andere belastingen, terwijl alle inkomsten, getrokken uit de voortbrengselen van den grond, voor den Sultan zouden zijn. Eerstbedoelde inkomsten bedroegen toen f 70 tot f 80.000 (w.o. f 28.000 aan inkomende en uitgaande rechten en f 26.000 aan pachten). Zij waren echter nauwelijks voldoende om de kosten van ons bestuur te bestrijden, zoodat de uitgaven voor land- en zeemacht — bijna f 300.000 per jaar bedragende — ten laste van den Lande kwamen. De inkomsten van den Vorst werden op f 65.000 's jaars geraamd.

Thans wordt uit in- en uitvoerrechten en accijnsen alléén jaarlijks reeds een bedrag van bijna f 1.400.000 getrokken, terwijl de waarde van den totalen in- en uitvoer in 1919 resp. f 17.000.000 en f 54.000.000 of totaal f 71.000.000 bedroeg.

Voor het vervoeren van die goederen vertrokken gedurende dat jaar uit Palembang 1006 schepen (stoom-, zeil- en sleepschepen), met een totalen inhoud van 1.077.257 M³.

De Vorst haalde zijn f 65.000 uit zestien verschillende soorten van belastingen, het Gouvernement heft van de Inlandsche bevolking maar één directe belasting, n.l. de bedrijfs- en andere inkomstenbelasting, die thans ongeveer f 1.400.000 per jaar opbrengt.

Van de andere belastingen noemen wij nog: de personeele belasting van Europeanen en V. O. geheven, over 1919 ± f 15.000 bedragende, de inkomstenbelasting voor Europeanen en de bedrijfs- en andere inkomstenbelasting voor V. O., voor 1919 resp. geraamd op ± f 40.000 en f 113.000, de verpondingsbelasting, in 1919 ± f 67.000 opbrengende en de verschillende slachtbelastingen, te zamen ongeveer f 27.000 bedragende.

Het zou ons te ver voeren alle inkomsten op te sommen; de enkele hierboven gegeven cijfers zijn afdoende om den enormen vooruitgang van het gewest in de afgeloopen honderd jaren aan te toonen.

Uit de Pers in Nederland.

De Nederlandsche pers heeft in den laatsten tijd wel van alle kanten haar licht doen schijnen over het *Djambi-ontwerp*.

Zoo publiceerde de *Nieuwe Rott. Crt.* de volledige nota van de regeering der Vereenigde Staten aan onze Regeering, door onzen gezant den heer Philips ter hand gesteld, waarvan de laatste alinea's luiden:

„Het is misschien overbodig te zeggen, dat mijn regeering ten volle de wetten en bepalingen in Indië kent, welke vreemde maatschappijen verbieden als zoodanig zich in de koloniën te vestigen voor de ontginning van minerale oliën. Aan den anderen kant is mijn regeering zeer verontrust, waar het duidelijk wordt, dat het monopolie van zoo vèrstrekkend belang op het punt staat te worden gegeven aan een maatschappij, waarin vreemd, anders dan Amerikaansch, kapitaal zoo aanzienlijk betrokken is.

„In dit verband wensch ik met den grootsten ernst de aandacht van Uwe Excellentie te vestigen op het feit, dat Amerikaansch kapitaal gereed staat om te helpen in de ontginning van de Djambivelden en andere petroleumterreinen in Nederlandsch-Indië. Ten slotte waag ik het nog eens te verklaren, dat mijn regeering het hoogste belang hecht aan de erkenning van de principes van weder-

keerigheid en gelijkgerechtigdheid in de oplossing van het petroleumvraagstuk, evenals aan de toekenning aan Amerikaansch kapitaal, georganiseerd naar de Nederlandsche wet, van dezelfde voorrechten en voordeelen, welke worden gegeven aan ander buitenlandsch kapitaal, op gelijke wijze georganiseerd naar de Nederlandsche wetten."

* * *

In de *Economische Berichten* vindt men een brief dd. 12 Mei j.l. uit New York, welke eindigt met de woorden:

„Amerika's belangstelling in olie wordt overigens voldoende verklaard door de meening, dat Amerika's olievoorraad over 20 jaar zal zijn uitgeput.

Schrijver vindt ten slotte de Djambi-oplossing gelukkig. Men late zich niet intimideeren door de Amerikaansche oliekoningen die, men vergete dit nooit, niet het Amerikaansche volk zijn. Bezwaar is er ten slotte niet tegen om eenige concerns van goeden naam en faam gelegenheid te geven Amerikaansch kapitaal in de resteerende olieterreinen te steken, waardoor z.i. het belang van beide volken niet weinig zou worden gediend."

* * *

G. Simons, de New Yorksche correspondent van *De Telegraaf*, schrijft o.m.:

„Ministers, die misschien de heimelijke gedachte koesteren, dat de dagbladen in de Ver. Staten zich van de Djambi-olie niets aantrekken, moeten wij uit den droom helpen. Voor ons ligt een stapel van wel vijftig knipsels, uit de grootste dagbladen van dit rijk. De kopjes alleen zouden allen politieken struisvogels en allen afwezigen Kamerleden 'n weldoende opfrissching geven."

Hij haalt dan de meeningen der voornaamste bladen aan en komt tot het besluit:

„Wij hopen, dat de ministers van Koloniën en Buitenlandsche Zaken geen nachtmerrie zullen krijgen. Koele koppen en openhartigheid. Meer verlangen de Amerikanen niet van ons."

* * *

De Maasbode schrijft betreffende deze Djambikwestie dat, indien de diplomatieke voorgeschiedenis dezer zaak den Kamerleden ware ter kennis gebracht, alvorens hun beslissing ten deze was gevraagd, menigeen der voorstemmers geaarzeld zou hebben zijn placet aan het N. I. A. M.-ontwerp te geven, want het gevaar voor internationale verwikkelingen is verre van denkbeeldig te achten en de betreffende wetsvoordracht bezat geenszins het onschuldig karakter, dat de minister er aan wilde zien toegekend.

Mocht de Eerste Kamer geen termen vinden om bij den stand van zaken den terugkeer tot een meer omzichtige politiek te bevorderen, dan zal er volgens *De Maasbode*, voorshands met allen nadruk op moeten worden aangedrongen, dat een soortgelijke belangengemeenschap, als is aangegaan met de Bataafsche, ook bevorderd worde tusschen den Staat der Nederlanden en de Amerikaansche gegadigden, opdat moge blijken, dat de verschillende verzekeringen van onze Regeering nopens een en ander geen doode letter zijn, maar steunen op de eerlijke bedoeling, de burgers der nieuwe wereld op voet van gelijkheid te behandelen.

* * *

Het *Algemeen Handelsbl.* bepleit o.m.:

„Onze Regeering zelve kan niet veel anders doen dan wat zij deed: de haar bekende feiten publiek maken en zorgen, dat zij in de te sluiten overeenkomsten de teugels in handen houdt. Op de maatschappijen rust daarbij de plicht haar hierin zooveel mogelijk te steunen, er voor te zorgen, dat zij door haar samenstelling en politiek iederen grond voor achterdocht wegneemt.

„Zoo komt men als vanzelf van den eisch der openbaarheid van de buitenlandsche politiek der Regeering tot dien van de zoo groot mogelijke publiciteit van de politiek der met haar verbonden maatschappijen."

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Moed noodig!

Nu aan alle kanten de economische nood grijnst en het einde ervan nog niet te voorzien is, wijst de *Deli Crt.* op hetgeen burgemeester Zimmerman van

Slaan wij thans een blik op de inwendige regelingen, dan zien wij primo, dat het bestuur zooveel mogelijk met behoud van de volksinstellingen geregeld werd.

De bevolking van de hoofdplaats, tijdens het Sultansbestuur geheel afhankelijk van den adel, werd onder eigen — door haar zelf gekozen— hoofden gesteld en rechtstreeks bestuurd door Inlandsche ambtenaren. In de binnenlanden bleef de oorspronkelijke verdeeling in marga's (districten) — bestaande uit eenige bij elkaar behoorende dorpen (doesoens), bestuurd door eigen hoofden — tot nu toe behouden. De Djenangs, die tijdens het Sultansbestuur als vertegenwoordigers van den Vorst elk 2 of 3 dier marga's zoogenaamd bestuurden, maar in werkelijkheid de bevolking knevelden, werden in 1823 verwijderd en de binnenlanden verdeeld in groote divisiën, met een Inlandsch ambtenaar aan het hoofd. Daar deze ambtenaren meest allen van Javaansche afkomst of leden der voormalige Vorstenfamilie, dezelfde praktijken uitoefenden als de Djenangs eertijds, werden zij na 1864 vervangen door Europeesche ambtenaren (Assistent-Residenten en Controleurs), totdat in 1878 eene definitieve organisatie van het bestuur tot stand kwam.

Deze regeling, hoewel herhaalde malen in onderdeelen gewijzigd, bleef — met uitzondering der van 1912 dateerende inschuiving van een Inlandsch districtbestuur tusschen de Europeesche ambtenaren en de volksinzettingen — gehandhaafd, totdat de decentralisatie in Indië ingang vond en éérst de hoofdplaats Palembang in 1906 haar Gemeenteraad en later, in 1918, de onderafdeelingen Ogan-, Komering- en Lematang Ilir hunne afdeelingsraden kregen.

Op dergelijke wijze als het bestuur werd ook het rechtswezen geregeld. Op de hoofdplaats van het gewest werd in alle zaken, behalve in „geestelijke", recht gesproken volgens onze wetten, terwijl in de binnenlanden de adatrechtspraak behouden bleef.

De ontwikkeling van het verkeerswezen hield gelijken tred met ons doordringen in het binnenland. Waren in den aanvang van deze herinneringseeuw de rivieren, waarmede Palembang rijkelijk bedeeld is, en enkele voetpaden de eenige verkeerswegen, onze herhaalde expedities naar de binnenlanden eischten behoorlijke landwegen. De grootste stoot hiertoe werd echter gegeven in de zeventiger jaren, na het herstel van de rust, zoodat Palembang thans een wegennet bezit, dat den toets eener vergelijking met dat der andere streken van Nederlandsch-Indië gerust kan doorstaan. Palembang is dan ook het eerste gewest geweest, waar een Gouvernements automobieldienst werd ingesteld (1907), en thans kan men zoo goed als de geheele residentie per auto bereizen.

Het zij hier opgemerkt, dat bijna alle wegen, met de daarin voorkomende bruggen — groote kunstwerken uitgezonderd — door de bevolking in heerendienst werden aangelegd en eerst in de laatste jaren hiervoor belangrijke sommen op de begrooting werden uitgetrokken.

Eveneens werden de meeste rivierversperringen — in hoofdzaak — door de bevolking opgeruimd, met dat gevolg, dat thans in den regentijd het vervoer per stoomer vrij geregeld tot diep in de binnenlanden kan plaats vinden.

Een aanmerkelijke verbetering in het verkeerswezen trad in na de totstandkoming der spoorwegverbinding Palembang—Moeara Enim, welke werk-

Rotterdam in zijn Nieuwjaarsspeech onze drukke koopstad Rotterdam voorhield. Sprekende over de ingezette crisis, zeide de heer Z. o.m.:

„Deze ontwikkeling (van beperking van levenspeil en vergrooting van arbeidsuitkomst, als factoren tegen buitenlandsche mededinging) zal zich, naar ik vrees, niet zonder moeilijkheden, wellicht niet zonder schokken voltrekken. Het is te verwachten, dat zij op heel het nieuw ingetreden jaar haar stempel zal drukken.

Zij zal wellicht aan geen deugd zoo hooge eischen stellen als aan den moed om de waarheid te zien en de waarheid te zeggen, hoevelen het ook mishage haar te hooren; moed om den eens gekozen weg te gaan, hoe groot het geluid ook moge zijn, dat om andere richting roept; moed om te handelen in overeenstemming met de maatschappelijke wetten, die herstel zullen brengen, hoe hard ook haar werking in den aanvang moge schijnen; moed om bij dit alles ook den persoonlijken smaad te verduren, waarvan in den huidigen tijd zoovelen zich tegenover den tegenstander niet kunnen onthouden, indien hun zakelijke weerstand het begeeft......"

Het blad gelooft, dat dit ook in Indië al bezig is zich te voltrekken.

Honderd millioen per jaar.

Toen kort geleden de Indische Defensie Commissie werd ingesteld, heeft de *Deli Crt.* zeer in het kort betoogd, dat die Commissie, gelet op de beperkte geldmiddelen van Indië, nooit aan de haar gestelde taak zal kunnen voldoen. Het meeste, dat zij zal kunnen bereiken, zoo voerde het blad aan, zal zijn, dat zij een bedrag vaststelt, dat jaarlijks van de Indische middelen op zijde gezet zal kunnen en moeten worden, ten behoeve van de bij uitstek improductieve uitgaven voor leger en vloot, waarna de deskundigen zullen moeten uitmaken, hoe deze gelden verdeeld dienen te worden om met deze middelen en onder deze omstandigheden de best mogelijke verdediging van Indië te krijgen in geval van nood. Om eenig houvast te hebben en omdat het blad vreest, dat het af te zonderen bedrag stellig niet lager zal zijn, dan in de laatste jaren het geval was, noemde het een bedrag van honderd millioen per jaar. Dus niet omdat Schr. dacht, dat daarmee een afdoende verdediging te krijgen zal zijn, ook niet omdat Schr. van meening is, dat Indië van haar vijf of zes honderd millioen per jaar honderd millioen zou kunnen en mogen besteden aan de verdediging, maar alleen omdat Schr. geen mogelijkheid ziet om met een kleiner bedrag voor dit doel te volstaan.

De *Deli Crt.* van 7 Mei legt er den nadruk op, wat honderd millioen per jaar voor Indië beteekenen en zegt o.a.: Het zou zelfs onmogelijk zijn om in Indië een directe belasting te heffen als verdedigingsbelasting van honderd millioen, omdat de heffing daarvan minstens driemaal zoo hoog zou moeten zijn als die van de reeds drukkende en gemopper uitlokkende verhoogde Inkomstenbelasting.

Wanneer men weet dat voor het Onderwijs en den Geneeskundigen Dienst, die twee elementaire zuilen van de Indische ontplooiing, elk jaar ternauwernood 40 millioen gulden wordt besteed en men kent ook maar eenigszins de behoefte, die er bestaat aan de uitbreiding van de landszorg op deze gebieden, dan springt in het oog, wat honderd millioen gulden per jaar als verzekeringspremie op de Indische begrooting beteekent. En terwijl we op geen stukken na kunnen doen wat we voor deze urgente vraagstukken zouden willen en moeten tot stand brengen, noodzaakt de algemeene constellatie ons om toch elk jaar minstens honderd millioen te offeren voor leger en vloot, waarvan feitelijk niemand voordeel trekt of maar iets eenige verbetering ondergaat. Dat is het meest betreurenswaardige in dezen toestand.

Schr. zal het oude en toch telkens nieuwe Ontwapenings-ideaal niet opnieuw ter sprake brengen. Met de geschiedenis van 1914 achter den rug en gelet op de uit den oorlog voortgekomen omstandigheden, óók, maar niet „vooral" in het Oosten, zou het een misdaad zijn om vast te houden aan een „beginsel" en daarvan mogelijk een land en volk het slachtoffer te doen worden. Maar telkens opnieuw dienen wij ons weer voor oogen te houden wat het beteekent, dat wij jaarlijks honderd millioen gulden hebben te offeren op dit altaar van Mars, al zou het alleen maar zijn om te voorkomen, dat dit bedrag door fanatici tot nog grootere hoogte wordt opgedreven. Want, houdt de som van honderd millioen gulden per jaar Indië al belangrijk terug op zijn weg naar ontwikkeling, verhooging

---

gemeenheden o.a. worden voortgezet in de richting der Lampongs, Benkoelen en Djambi.

Voor eene verbetering van het havenwezen werd tot dusver al bitter weinig verricht, want de eenige toegangsweg naar Palembang, n.l. de Moesirivier, bevindt zich nog steeds in denzelfden minder gunstigen toestand als vóór honderd jaar, terwijl n.b. het beginpunt van de spoorbaan niet eens aansluit met het havenetablissement.

Beter werd zorg gedragen voor de telegraaf-, telefoon- en postverbindingen. In 1860 werd de eerste telegraafkabel van Palembang naar Banka gelegd, ter aansluiting met de lijn Batavia—Singapore. In 1866 volgde de overlandlijn Palembang—Telok Betong en thans zijn zoowel de hoofdplaats als de grootste binnenplaatsen met de naburige residentiën en het wereldverkeer aangesloten. Waar geen telegraafkabel ligt, zorgt de telefoon voor het overbrengen der spoedberichten.

Werd destijds de post per prauw of looper, later per kar en stoomboot overgevoerd, na 1907 geschiedde dit grootendeels per auto, en thans per trein, auto, stoomer, looper en prauw. Als verzuim valt hier te vermelden, dat er nog altijd geen distributiepost bestaat.

Op onderwijsgebied is het Gouvernement erg achterlijk, want een aantal van 43 openbare scholen, 142 volksscholen en 4 andere onderwijsinrichtingen (1918) op eene bevolking van ruim drie kwart millioen zielen maakt een poover figuur. Onlangs werd een ambachtsschool ter hoofdplaats geopend; jammer dat er nooit aan een lagere handelsschool is gedacht. Sedert 1916 bestaat er te Moeara Enim nog eene gewestelijke landbouwschool, bijna uitsluitend uit fondsen van de Inlandsche bevolking bekostigd.

Voorlichting en hulp van Landswege op het gebied van landbouw en veeteelt dateeren eerst van de laatste jaren. Het succes is, vooral door de weinige medewerking van de bevolking, over het algemeen nog niet erg groot geweest.

De verzorging van den mensch laat al buitengemeen veel te wenschen over. In het geheele gewest zijn thans slechts 12 geneeskundigen, 1 apotheker en 22 vaccinateurs; de meesten dier geneeskundigen zijn in dienst van particuliere ondernemingen. Verder treft men er één militair-, tevens civiel hospitaal, 6 ondernemings-hospitalen en één leprozeninrichting aan. Geen wonder, dat de Inlander onder dergelijke omstandigheden nog weinig vertrouwen in de westersche geneeskunde heeft.

Wij moeten bij gebrek aan ruimte onze balans sluiten en daarom veel verwaarloozen wat gewicht in de schaal had kunnen leggen, o.a. wat van particuliere zijde (als landbouw-, mijnbouw- en industrieele ondernemingen, banken — Palembangsche volksbank, enz. — (wetenschappelijke instellingen, enz.) is verricht, om den bloei en vooruitgang van het gewest te bevorderen, maar ook zonder die factoren in rekening te brengen, kunnen wij na het vorenstaande gerust concludeeren, dat er in de honderd jaren, die achter ons liggen, veel tot stand is gebracht, dat er door alle partijen hard is gewerkt, maar ook, dat er nog heel wat te doen valt, eer Palembang de plaats zal innemen, welke het van rechtswege toekomt.

J. W. J. WELLAN,
Archivaris van het Zuid-Sumatra-Instituut.

van dit bedrag zal verdere ontwikkeling zooal niet onmogelijk dan toch hoogst problematiek maken.

De ellende is ondertusschen, dat wij in deze historie niets van ons zelven en alles van de buitenwereld hebben af te wachten.

De Communist-onderwijzer.

In het *„Bat. Nbl."* van 7 Mei beantwoordt Jan Roechem de vraag, of het mogelijk is als onderwijzer het communisme te belijden, zonder daarvan in zijn optreden naar buiten te doen blijken? Hij schrijft o.m.:

De meeste menschen belijden een bepaalden godsdienst, omdat zij kinderen zijn van ouders, die denzelfden godsdienst beleden en er geen reden bestaat om te veranderen; het geloof is als regel niet gegrond in zelf gevormde overtuiging. Wanneer iemand zelfstandig een nieuw geloof omhelst, dan moet iets uit de leer levend geworden zijn in zijn ziel en hij zal pogen zich op zijn levensweg door dat beginsel te laten leiden. Godsdienst is geen costuum, dat men kan afleggen, als het soms te veel prangt; wat tot levensovertuiging is geworden, beheerscht elke levensuiting.

Het communisme vindt zijn godsdienst in zich zelf; een eerlijk communist — *sit venia verbo* — behoort alles door communistischen bril te beschouwen; wat hij goed noemt of slecht of verkeerd, is als gevolg van zijn communistische levensbeschouwing.

Nu moet een communistische metselaar even goed als zijn Mohammedaansche vakgenoot rekening houden met de wetten der zwaartekracht, anders komt hij onder de puinhoopen van zijn misbouwsel; een communistisch smid kan het niet minder dan een geloovige zonder vuur stellen. Bij het Onderwijs is het echter anders. Een communistisch leeraar in wiskunde of mechanica kan niet anders arbeiden dan de niet-communist, beiden hebben met abstracte wetenschap te doen. Maar de leeraar in aardrijkskunde, geschiedenis, taal en de onderwijzer, die deze vakken onderwijst, hoe staan die er voor?

Zijn het ware communisten, dan moet hun overtuiging invloed oefenen op hun onderwijs; is dat niet het geval, dan deugen ze noch als onderwijzer, noch als communist. Wie daarvan bewijs verlangt, leze maar eens een geschiedenisboek bestemd voor de scholen in het Zuiden en een bestemd voor het Noorden van Nederland; hij zal daaruit zien, hoe de godsdienstige overtuiging van invloed is op de beschouwingen van het onderwijzend personeel. Hetgeen zeer natuurlijk is. Schr. hoorde onlangs, dat een jonge onderwijzeres, die in de 6e klasse geschiedenis van Indië onderwees, de hulp van haar hoofd heeft moeten inroepen, omdat inlandsche leerlingen rebellisch waren geworden bij de behandeling van een stuk Javaansche geschiedenis; naar schr. meent, ging het over den Javaanschen opstand onder Diepo Negoro. Welnu, daarbij zou een communistisch onderwijzer gestaan hebben aan de zijde van de rebellen. Een communistisch onderwijzer kan noch de Indische, noch de Nederlandsche geschiedenis onderwijzen, zonder van communistische tendenzen blijk te geven. Zoo'n onderwijzer *kan* géén aardrijkskundig onderwijs geven zonder zich daarbij te laten beïnvloeden door zijn overtuiging; hij *kan* géén les geven in de Nederlandsche taal of hij moet zich laten leiden door zijn geloof. Dat kan niet anders; de taal is een levend organisme en het leven rondom oefent er invloed op uit. Men zegge niet, dat het onderwijs aan kinderen neutraal kan zijn; het is voor een mensch met krachtige overtuiging onmogelijk. Zeer zeker zal hij niet spreken over het communisme, maar dat is ook volstrekt niet noodig. Het communistisch gevoel, geloof, laat zich niet bedwingen; bij tegenstellingen, als in een boekje altijd voorkomen, moet hij getuigen; hij en ieder, die er een overtuiging op na houdt. Doet hij het niet, dan is hij geen goed onderwijzer; doet hij het tevens als goed onderwijzer, dan is het tevens als goed communist. Hoe hooger hij staat als onderwijsman, hoe gevaarlijker hij voor het kind is.

Het gouvernement heeft het recht te eischen, dat op zijn scholen gehoorzaamheid wordt geleerd aan zijn wetten; dat zijn bestaansvorm geëerbiedigd wordt, niet alleen negatief, dus door onthouding van leering daarmee in strijd, maar ook positief. De onderwijzer, die het daarmee niet eens is, behoort *niet* op de gouvernementsschool thuis. De communistische onderwijzer kan zelfs niet eens de negatieve onthouding in acht nemen, tenzij hij of geen echte onderwijzer òf geen echte communist is.

Wie zich als De Munnik, Coster, Burink, enz. aanhangers van het communisme noemen, behooren den niet op de gouvernementsschool te willen werken *), het gouvernement behoorde ze niet als werkkrachten bij het practisch onderwijs te dulden. Als communisten moeten ze vijandig staan tegenover den staatsvorm van Indië en beiden, communist en Regeering, hebben te voorkomen, dat ze in een verhouding komen van werkgever en werknemer, overal, maar in het bijzonder bij het onderwijs.

In het *N. v. d. D.* van 3 Mei wordt het hoofdartikel gewijd aan de gevolgen van de benoeming van den heer Van Munster, communist, tot kweekschooldirecteur te Blitar. Het blad citeert o.m. een vraag uit het *Kath. Schoolblad van Ned.-Indië*:

„Vindt de Dir. van O. en E. het vereenigbaar met het bekleede ambt en de *afgelegde verklaring*, dat de heer Van Munster optreedt als propagandist en verspreider van een periodiek, gewijd aan de verheerlijking der communistische ideeën en den afbraak plus omverwerping van de bestaande staatsorde? Een periodiek, waar herhaaldelijk voorstellingen omtrent het bestaande onderwijs gegeven worden als: „Zoo is het onderwijs aan het volkskind gebaseerd op de moraal van den leugen; de bourgeoisie (waar de Indische Regeering niet buiten valt) bedoelt zoo weinig mogelijk ontwikkeling te geven, maar haar positie zoo sterk mogelijk te bevestigen, *e. t. q.*"

Of het een aanhanger en *propagandist* van het communisme, dat de gewelddadige omverwerping der bestaande orde beoogt, gelukt zijn ideeën niet over te planten in de hersenen der aan zijn *dagelijksche leiding* toevertrouwde discipelen, laten we thans daar, De Dienstchef is er blijkbaar zeer gerust op. Maar dan mag wel de zekerheid geëischt worden, dat van de arriveerende paketten communistische lectuur geen exemplaren afdwalen naar de kweekelingen-verblijven. Heeft de Dienstchef die?"

Het *N. v. d. D.* wijst er verder op, hoe de Regeeringsgemachtigde, de heer Muurling, indertijd in den Volksraad verklaarde, dat het socialisme niet zoo verschrikkelijk is gebleken en dat het wel met het communisme precies zoo zal gaan. Doch Indië — vervolgt het blad — heeft eene samenleving van gansch andere structuur als de Westersche maatschappij, in Indië werkt niet het correctief der waardevolle openbare meening, het correctief der waardevolle, beschaafde bovenlagen der Europeesche maatschappij, met hare studeerende klassen, haren gezonden middenstand, etc., etc.

Het blad vraagt ten slotte aan den nieuwen Landvoogd: laat dat spel staken. Het is een heilloos spel. Onverantwoordelijk jegens de gemeenschap, onverantwoordelijk jegens de opwassende Inlandsche jeugd.

De toekomstige ontwikkeling van het Ned. Ind. Jaarbeurswezen.

Uit een uitvoerig schrijven van het bestuur van de N.-I. Jaarbeurs aan de *Java-Bode* — dd. 28 April — blijkt o.m., dat de Eerste Ned.-Ind. Jaarbeurs uitsluitend in het teeken stond van de bevordering der industrialiseering van Indië, doch dat de Tweede Jaarbeurs, welke van 19 September tot en met 9 October a.s. te Bandoeng gehouden zal worden, van meer practischen zin getuigt, aangezien de vroeger beperkende bepalingen thans geheel zijn opgeheven en de Ned.-Ind. Importhandel over de geheele linie is toegelaten.

*) En als ze nu eens juist de „neutrale" school kozen als meest belovend arbeidsveld? (*Red. Bat. Nbl.*)

Deze eerste stap in de richting van volkomen internationalisatie van het Instituut werd zeer ten zeerste door de betrokken handelskringen, alsmede door de pers met groote instemming begroet. Ook het buitenland, tot heden vrijwel van deelname uitgesloten, zal dezen belangrijken maatregel naar waarde weten te schatten, naar gelang de consequenties daarvan aldaar ten volle zullen zijn doorgedrongen. Door het verlaten van het oude standpunt, dat men zou kunnen noemen „de ethische periode", heeft het bestuur van de N.-I. Jaarbeurs getoond de teekenen des tijds te begrijpen. Het heeft tijdig ingezien, dat handhaving van het voormalig exclusief karakter noodzakelijk zou hebben moeten uitloopen op eene deconfiture van het Jaarbeurs-instituut, dat, niet beschikkend over eigen fondsen, aangewezen gebleven zou zijn op de deelname van een te beperkte groep van belanghebbenden. Immers, de Ned.-Ind. industrie, hoezeer in vele opzichten ook getuigend van durf en energie, zou op den duur alleen niet bij machte zijn gebleken aan de Jaarbeurs voldoende relief te verleenen.

De Ned.-Ind. Handel en Industrie begrijpt, waardeert het praktische nut van onze Jaarbeurs; het buitenland doet dit evenzeer en ons gouvernement? Het is maar beter daarover te zwijgen en alleen de wensch uit te spreken, dat ook daar meerdere appreciatie zal komen, beter inzicht tegenover een lichaam, dat in den korten tijd van zijn bestaan reeds zooveel tot stand wist te brengen.

UIT DE INDISCHE PERS.

De roode dag (1 Mei).

Het te Semarang, onder leiding van de heeren Semaoen, Darsono, Soekindar en Tjokromidjojo, verschijnende revolutionnaire dagblad „Sinar Hindia", dat op bijzonder vrijmoedige en stelselmatige wijze den Javaanschen kromo denkt op te voeden in de richting van de communistische beginselen, kon natuurlijk niet achterwege blijven een herdenking van den 1en Mei in zijne kolommen op te nemen.

Het hoofd van het nummer van 2 Mei 1921 verscheen in verband daarmede in de kleur van den dag, d.w.z. in het rood en bevatte een artikel over den rooden dag van den heer Soekin, waaraan het volgende is ontleend.

De eerste Mei van elk jaar, zegt hij, is de groote feestdag voor alle socialisten op de geheele wereld en waarin vooral Europa en Amerika belangstellen. De „Sinar Hindia" doet daaraan telkenjare mede.

De herdenking van dien dag vindt haar ontstaan in Amerika in het jaar 1888, toen de arbeiderspartij daar te lande in hare vergaderingen besliste, dat op 1 Mei 1890 eene demonstratie zou worden gehouden in het belang van de invoering van den achturigen werkdag.

De arbeidersvereenigingen in de andere landen werden in dezelfde richting, totdat het Congres van de Tweede Internationale te Parijs bepaalde, dat de eerste Mei van elk jaar voor de arbeiders van de geheele wereld den dag zoude zijn, waarop zij zich zouden kunnen verzamelen en hunne wenschen zouden kenbaar maken.

Het groot-kapitaal kwam toen in de weer, doch was beschaamd toen het zag dat zijn vrees op geen gezonde basis berustte en slechts een schijnbeeld was.

In Ned.-Indië doet de arbeider niets op den 1en Mei.

Hij is nog in de leer om de noodige bewegingen op het getouw te zetten.

In beschaafde stijl en met geduld aanschouwt hij de grootheid van het groot-kapitaal, waarvan de vertegenwoordigers dagelijks in groote zelfgenoegzaamheid in auto's rond rijden en op buitengewone royale wijze met geld smijten in de prachtige woningen, waarin niets ontbreekt.

De Indische arbeider daarentegen baadt zich in zijn zweet, waar hij zijn arbeidskracht verkoopt aan den fabrikant en diens welstand verhoogt.

Het loon dat hij ontvangt is nauwelijks genoeg om zich zelf en zijn gezin te voeden.

Zijne woning is niet meer dan een kippenhok.

Aan het behartigen van zijne gezondheid wordt nagenoeg geen zorg besteed, tengevolge waarvan zoovelen ziek worden en te gronde gaan, doordien zij den geneesheer niet kunnen betalen en geen geneesmiddelen kunnen koopen.

Van eenige weelde in kleeding enz. is nooit sprake.

In één woord, het bestaan van den Indischen arbeider is allertreurigst.

Een ieder kan zich daarvan persoonlijk overtuigen.

De rijkdommen der gegoeden stapelen zich op, die weer voor de oprichting van nieuwe fabrieken worden benut.

De arbeider daarentegen ziet zijn toestand steeds verergeren en het verschil tusschen rijk en arm teekent zich dan ook al meer en meer sterker af.

Zelfs kan men spreken van vijandschap tusschen beide groepen.

Het is het kapitalisme, dat de ontwikkeling van de levensvoorwaarden van de menigte tegenhoudt en ten koste van alles en allen het maken van de buitensporigste winsten beoogt.

Op grond daarvan mag men de stelling, welke het groot-kapitaal in de maatschappij tegenwoordig inneemt, niet laten zooals zij is.

De arbeider moet in beweging komen en die positie vernietigen en er op aansturen, dat hij de leiding van het gezag in handen neme, evenals medezeggingschap in fabrieken, cultuurondernemingen, enz.

Eerst daarna kan rust op de wereld worden verwacht.

De arbeider overwege zelf wat zijn plicht is en of hij den strijd tegen het kapitaal kan steunen.

De Soviets in Rusland in handen van de Joden.

Dat de joden in Rusland grooten invloed uitoefenen op den gang van zaken aldaar is aan allen, die de nieuwsbladen lezen, zeker bekend, doch welk een omvang die invloed heeft aangenomen kan men, volgens mededeeling, voorkomende in de „Neratja" van 16 Februari 1921, lezen in het geschrift, dat te New-York wordt verspreid door de vereeniging „Rusland's Eenheid" onder het hoofd: „Wie regeert in Rusland?"

Daarbij is een lijst gevoegd waarin zijn opgenomen de personen, die de departementen van de Sovietregeering samenstellen en welke lijst met het geschrift door de „Morning Post" wordt verspreid.

Daaraan is het navolgende ontleend:

Van de 503 hoofdambtenaren in den nieuwen staat Rusland zijn 406 Joden, 29 Russen, 34 Letten, 12 Duitschers, 12 Armeniërs, 3 Finnen en nog een 7-tal anderen.

Van de 42 journalisten, die de moderne Russische beweging leiden, zijn 41 Joden en de Rus Maxime Gorki.

Er zijn 22 volkscommissarissen. Daarvan zijn alleen Russen de heeren Lenin, Tsjitsjerin en Mandelstary, verder 2 Armeniërs en 17 Joden.

Het commissariaat van Binnenlandsche Zaken staat onder leiding van den Semiet Apfelbaum (= Sinowief) en onder de 64 aanwezige ambtenaren zijn 45 Joden, 2 Russen, 11 Letten, 3 Armeniërs, 2 Duitschers en 1 Pool.

Het Departement van Oorlog wordt beheerd door den heer Bonstein (= Trotzky) en onder de 43 daar geplaatste ambtenaren zijn 34 Joden, 8 Letten en 1 Duitscher. Geen enkele Rus is op dat bureau geplaatst.

Het Commissariaat van Justitie telt 19 personen, waaronder de Semiet Steinberg en de heer Trotzky, verder 1 Armeniër en 16 Joden. Geen Russen.

Op het Commissariaat voor de hygiëne zijn evenmin Russen geplaatst; alleen 4 Joden en 1 Duitscher.

Het Commissariaat van Onderwijs telt 53 personen, waarvan 2 Russen, 44 Joden, 3 Finnen, 2 Duitschers, 1 Let en 1 Hongaar.

De 6 leden van het Commissariaat tot hulpverleening aan het volk zijn allen Joden.

De 2 leden van het Commissariaat, dat ingesteld is in het belang van den opbouw van de stad Jaroslow(?) en de 8 leden van het Bolsjewieksche Roode Kruis eveneens.

Van de 23 commissarissen van provinciën zijn 21 Joden, 1 Rus en 1 Let.

De commissie, welke in opdracht heeft onderzoek in te stellen naar den moord op de Czarenfamilie is samengesteld uit 5 Joden en 2 Russen.

De Hooge Raad van Economie, waarvan de Rus Rijkoff president is, telt 56 personen, waarvan 45 Joden, 5 Russen, 3 Duitschers, 2 Letten en 1 Armeniër.

Het bestuur van de Eerste Werklieden- en Soldaten Soviet te Moskou bestaat uit 23 Leden, waarvan 19 Joden, 3 Letten en 1 Armeniër; derhalve geen Russen.

Het Centraal Uitvoerend Comité van het 4e Congres van werklieden van het Roode Leger, landbouwers en kozakken, bevat 34 leden, waarvan 33 Joden en 1 Rus, terwijl het Comité van het 5de Congres 62 leden telt, waarvan 43 Joden, 6 Russen, 6 Letten, 2 Armeniërs, 1 Duitscher en 4 anderen.

Deze opgave doet een blik slaan in de wijze, waarop het bestuur in Rusland is samengesteld, doch in de besturen van de verschillende politieke groepen is het niet anders gesteld en hebben de Semieten de leiding, zooals uit de volgende opgave blijken kan.

Hoofdbestuur communistische partij 5 Joden en 1 Rus;

Hoofdbestuur sociaal-democratische partij allen Joden (11 in aantal);

Hoofdbestuur revolutionnaire partij 14 Joden en 1 Rus;

Hoofdbestuur der anarchisten te Moskou 4 Joden en 1 Rus;

Hoofdbestuur der Poolsche communistische partij allen Joden (12 in aantal).

In aanmerking genomen de omstandigheid, dat de Joden in Rusland op dit oogenblik nog als vreemdelingen worden beschouwd, valt het zeker op dat de Russen de landsbelangen uit handen hebben gegeven aan vreemdelingen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De posterij in Ned.-Indië van weleer.

II (Slot).

De omstandigheden dwongen de Oost-Indische Compagnie dikwijls om het brievenvervoer met vreemde schepen te doen plaats hebben.

Men had in die verzendingen echter geen vertrouwen en trachtte, ingevolge het plakkaat van 1702, deze moeilijkheden te ondervangen door den inhoud tot den eenvoudigsten omvang te beperken en in geen geval onderwerpen aan te roeren, die de Compagniesbelangen konden schaden.

Naarmate de bestuursbemoeienis der Nederlanders in Indië toenam, bleek meer en meer, dat de bepalingen met betrekking tot de verboden correspondentie naar Europa in de praktijk niet waren te handhaven.

In 1795 werd toen besloten, dat de officieele correspondentie van de particuliere correspondentie zou worden gescheiden en in afzonderlijke kisten vervoerd.

Op de kisten van de particuliere correspondentie werden de letters P. B. geplaatst en dezen eene afzonderlijke ruimte aan boord gegeven.

Op welke wijze het vervoer der brieven van Batavia naar de buiten de hoofdplaats gelegen kantoren plaats had, is niet met zekerheid te zeggen; alleen weet men uit de instructie voor de boekhouding op het kasteel te Batavia, dat dat vervoer dikwijls plaats had over zee met kleine prauwen, die gewoonlijk dienden om de zeeroovers te achtervolgen.

Men maakte van die gelegenheid ook wel gebruik om goederen van kleinen omvang mede te nemen, totdat in het jaar 1754 een geregelde postzeildienst werd ingesteld tusschen Batavia-Cheribon-Tegal en Semarang.

Het was een 14-daagsche dienst, terwijl over 2 vaartuigen werd beschikt.

Aan boord waren met het toezicht over de Inlandsche bemanning belast 1 Europeesch matroos op een loon van 2 stuivers voor iederen particulieren brief.

Tal van particuliere brieven kwamen niet terecht en bereikten nimmer de bestemming tengevolge van molest op zee door zeeroovers, die de zee onveilig maakten en te land door de roovers.

Het eerste postkantoor werd te Batavia opgericht in het jaar 1746.

Er waren 2 postmeesters, die van 8 tot 11 uur voormiddags en van 3 tot 5 uur namiddags dienst deden en de brieven en pakketten in de registers hadden in te schrijven.

Het was uit die inschrijvingen dat de postmeesters geldelijk voordeel trokken en aangezien zij daarbij dikwijls handelden naar goedvinden, was het aantal klachten dat binnenkwam legio.

Eerst in 1787 kwam daarin eenige verandering ten goede.

Zoo werd het porto van pakketten, waarin gouden en zilveren voorwerpen en waardevolle steenen werden verzonden, voortaan berekend naar de waarde van den inhoud, n.l. 1 pCt. voor steenen en ½ pCt. voor de gouden en zilveren voorwerpen.

Dit tarief gold echter alleen, wanneer men van de gewone postschepen gebruik maakte.

Geschiedde de verzending per andere gelegenheid, dan stelde de postmeester naar eigen goedvinden het porto vast.

Volgens mededeeling van den schrijver van het artikel had men toen reeds postloopers in dienst en dat waren somtijds Nederlandsche jongelieden, die uit Europa in Indië kwamen zonder eenige betrekking.

Opvallend was destijds het aantal vrijstellingen van brievenport, zoowel voor de personen in Nederland als in Indië, en die golden niet alleen de Compagniesdienaren, doch ook hunne familieleden.

In het jaar 1789 werd het porto berekend naar de grootte van de particuliere brieven.

Men had daarvoor 9 maten, waarnaar de brieven werden gesorteerd en gestempeld. Dit geschiedde door gecommitteerden.

Voor den brief van de kleinste maat was het portobedrag 6 stuivers en voor de daaropvolgende maat 12 stuivers. Voor maat no. 3 was 1 gulden verschuldigd, enz., tot somtijds 7 gulden toe.

Zware brieven kregen 4 stempels en dan bedroegen de onkosten 6 stuivers tot 3 gulden.

De brieven uit Nederland bestemd voor de Kaap de Goede Hoop, zoowel als voor Ned.-Indië, werden in groote zakken verzonden, welke waren geadresseerd aan de Gouverneurs-Generaal en waarin eene opgave was gevoegd, die betrekking had op het gewicht en op de kosten der brieven.

Bij het aankomen dezer postzakken in eene havenplaats nam de commandeur ze in ontvangst, om ze na accoordbevinding over te geven aan de gecommitteerden (door tusschenkomst van den scheepskapitein), die ze naar het daarvoor aangewezen vertrek in het kasteel liet vervoeren.

De Gouverneur-Generaal wees vervolgens een persoon aan, die de bevoegdheid had de postzakken te openen, de brieven met de lijsten te verzorgen, de officieele brieven adres te verleenen en de brieven van particulieren te bezorgen op het postkantoor te Batavia.

Jaarlijks dienden de gecommitteerden eene geldelijke verantwoording in, onder overlegging van een beëedigde verklaring, dat zij geen enkelen brief in hun bezit hadden en welk stuk naar Nederland werd opgezonden.

De door de gecommitteerden ontvangen gelden werden in een fonds gestort en daaruit het postpersoneel betaald.

Bij de overname van het Nederlandsch gezag, veranderde de geheele toestand door opheffing van de censuur, terwijl de invoering van den maatregel der onschendbaarheid van het brievengeheim werd voorgeschreven in artikel 84 van het Regeeringsreglement van 1854.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

De Juli-afl. opent met een waardeerend woord, gewijd aan de nagedachtenis van den gep. ass.-resident J. Knebel, die in het begin van dit jaar te Bandoeng overleed. Jarenlang heeft de overledene ook deel uitgemaakt van de commissie in Ned.-Indië voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera en is hij dan ook vooral bekend om hetgeen hij op het gebied van archaeologie presteerde.

Mr. O. van Bockel publiceert eene verhandeling „Uit den strijd van den Indonesiër om zijn grond", naar aanleiding van Mr. G. J. Nolst Trenité, Inleiding tot de agrarische wetgeving van het rechtstreeks bestuurd gebied van Ned.-Indië (Weltevreden, 1920). We behoeven slechts aan te stippen, dat de schr. zich bij zijne beschouwing op hetzelfde standpunt stelt dat Prof. van Vollenhoven, *de* autoriteit op het gebied van het Indonesisch adatrecht inneemt, een standpunt dat belangrijk afwijkt van dat van Mr. Nolst Trenité.

Aan de „West-Indische begrootingen" wijdt X. het eerste gedeelte van een zeer uitvoerige beschouwing, waarvan het onmogelijk is in enkele woorden de strekking weer te geven. De hr. C. de Wit levert commentaren op het Rapport-[illegible]al, een hoogst belangrijk geschrift, verschenen als uitvloeisel van den moord op controleur De Kat Angelino (Toli Toli-zaak).

De rubriek Kroniek van Spectator bevat o.a.: Schablonenwerk ter Algemeene Secretarie. — Distributie-misère. — Ministerieele beslommeringen.

Overigens de geregelde rubrieken: Vreemde koloniën, door [illegible] — Economische kroniek (Reorganisatie van het volkscredietwezen). — Koloniale literatuur.

Handelingen van het Eerste Congres voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Java.

Blijkens een voorwoord van het Congresbestuur is deze buitengewoon belangrijke bundel eerst in Mei j.l. verschenen (het congres had plaats van 24—26 Dec. 1919). De inhoud bestaat uit verschillende opstellen (sommige met illustraties): naast diepgaande en van eruditie getuigende verhandelingen treft men mededeelingen aan over allerlei wetenswaardige bijzonderheden op het door het congres bestreken gebied, populaire voordrachten over onderdeelen van de taal- en volkenkunde van Java, enz. De titels van alle bijdragen laten we hieronder volgen; met het oog op onze plaatsruimte moet daarmede worden volstaan.

Programma van het Congres (Hierin o.m. Overzicht van de lakon Soedamala en van het tooneelstuk „Dewi Angreni"). — Openingsrede van den Voorzitter. — De Hindoe-Javanen in Midden- en Zuid-Sumatra, door L. C. Westenenk (met Bijlage: Chronologische lijst voor Midden- en Zuid-Sumatra tot aan de komst der Nederlanders). — De slametan Entas-Entas der Tenggereezen en de Memukur-ceremonie op Bali, door J. Scholte. — De Bedojo Ketawang (zangeressen), door P. A. Hadiwidjojo. — Een hypothese omtrent de oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst, door Dr. F. D. K. Bosch. — Rassenvermenging, door L. S. A. M. von Römer. (Met Bijlage: Verschillende systemen van rassenverdeeling). — Lezing Wiropoestoko. — De Maroedeesche taal en letterkunde, door R. Sosrodaroekoesoemo. — De Javaansche grammatica op Javaanschen grondslag, door Pastoor F. van Lith. — Een hypothese ter verklaring van den naam Borobudur, door R. Ng. Poerbatjaraka. — Opmerkingen over de ontwikkelingsmogelijkheid der inheemsche bouwkunst, door ir. Th. Karsten. — Panji en Semar (2 figuren uit de wajang), door P. V. van Stein Callenfels. — Iets over Banten en de Banteners, door H. Djajadiningrat. — De Kuwera in het voorportaal van Tjandi Mendoet, door Dr. M. E. Lulius van Goor. — Ojong-ojong Bangkong (Kakawihan barudak Soenda), door R. Haroen Alrasjid. — Tjarêta Nagara Songennep, door Kartasoedirdja. — Een Javaansche Tristan-figuur, door J. Kats. — De oudste Mohammedaansche inscriptie op Java, n.l. de grafsteen te Léran, door J. P. Moquette. — Bijdrage tot de kennis der Soendasche taal, door R. Poeradiredja en M. Soerijadiradja. — De Inlandsche ta[illegible]bouw in verband met de adat, door Prawata. — Koedalepang (een Oost-Javaansch volksspel), door W. Staugaard.

Mededeelingen. Tijdschr. voor Zendingswetenschap.

Uit den inhoud van dl. 65, 2e stuk: Predikant en Zending, door F. J. Fokkema. — Karakterschetsen uit Midden-Timor, door H. Kraijer van Aalst (hierin: het verhaal van den krokodillenvorst, die den menschen de karbouwen schonk). — Onder de Toradja's van Rante Pao, door wijlen A. A. van de Loosdrecht (Aardrijkskundige beschrijving, historisch overzicht, bevolking). — Aanteekeningen op „Onder de Toradja's van Rante Pao" van A. A. van de Loosdrecht, door Dr. H. van der Veen. — Willem Luyke, door Jonkvr. H. B. de Bassecour Caan (slot). — Zendingsarbeid van Amerikanen in Ned. Oost-Indië, door F. J. F. van Hasselt. — Uit de Javaansch-Soendaneesch-Maleische pers. — Belangrijke verschijnselen op zendingsgebied.

Natuurmonumenten in Ned.-Indië.

De Ned.-Indische Vereeniging tot Natuurbescherming, haar roeping getrouw, is meermalen met succes opgetreden in gevallen, waarin eenig natuurschoon of eenige merkwaardigheid werd bedreigd. In een in het Juni-Nr. van „Aarde en haar Volken" opgenomen stukje vindt men daarvan eenige voorbeelden, waaraan het volgende is ontleend:

Een andere onaangename verrassing werd het bestuur bereid door het bericht, dat de Regeering plannen koesterde om exploitatie van p u i m s t e e n o p h e t e i l a n d K r a k a t a u ten behoeve van bouwmateriaal ter hand te nemen, met behulp van levenslang gestraften, die op het eiland gehuisvest zouden worden. Een ieder begrijpt, welke verandering dit merkwaardige eiland daardoor zou ondergaan, een verandering, die niet alleen in Indië, maar ook in de geheele buitenlandsche wetenschappelijke wereld met leedwezen zal vernomen worden. Het bestuur wendde zich onmiddellijk per request tot den landvoogd en beriep zich daarin op het gouvernementsbesluit van Febr. 1919, waarbij als natuurmonument werd aangewezen de rest van het eiland, die niet behoorde tot de puimsteen-concessie van een zekeren heer Handl. Een beslissing is te dezer zake nog niet genomen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 13: Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — Het Hollandsch-Inlandsch onderwijs in Nederl. Oost-Indië, door Observer (met portretten van Prof. Dr. G. A. J. Hazeu en T. Hellwig). — Herinneringen aan Kangean, door C. O. van der Plas (slot). — Bivakleven, door M. A. van der Lyke (besluit). — Politioneele maatregelen (vervolg).

Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde.

De geheele afl. 6 van dl. 59 wordt bijna in beslag genomen door eene studie van den hr. J. L. Moens over de Tjandi Mendut (met vier foto's en twee plattegronden), waarvan de strekking in enkele woorden kan worden weergegeven: poging tot reconstructie van het systeem van het mantrabuddhistische pantheon, in het bijzonder dat van Java, getoetst aan het beeldwerk van den Menduttempel. — Verder geeft de hr. J. P. Moquette bijzonderheden over twee grafsteenen, welke, volgens een lezing van den hr. R. O. Winstedt, afkomstig zouden zijn van de graftombe van Sultan Mansjoer Sjah van Malaka (1458—1477 A. D.). Reproducties dier steenen zijn aan het opstel toegevoegd.

Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië.

De oudheidkundige verslagen over het 3e en 4e kwartaal 1920 zijn, in één omslag vereenigd, verschenen. Behalve de mededeelingen omtrent de werkzaamheden van den oudheidkundigen dienst, die betrekking hebben op herstellingen, nieuwe opgravingen, enz. (waarbij interessante afbeeldingen), alsmede bijzonderheden over Hollandsche en Engelsche oudheden (voornamelijk met betrekking op het fort Marlborough te Benkoelen), bevatten de verslagen als Bijlagen eenige afzonderlijke opstellen, waarvan de titels luiden: Epigraphische en iconographische aanteekeningen, door Dr. F. D. K. Bosch (I. Nogmaals de koperen plaat van 848 Çaka. II. De Inscriptie van Ranoe-Kembolo. III. Een gouden Hindoe-beeldje van Mindanao, Philippijnen. IV. Oudheden ter Westerafdeeling van Borneo. V. Aanvulling op de litteratuur-opgave van Tjandi Prambanan.) — De leeftijd der vorsten van Tumapel, door P. V. van Stein Callenfels. — De reconstructie van de badplaats te Panataran, door B. de Haan. — Historische gegevens uit Balische oorkonden (vervolg), door P. V. van Stein Callenfels. — Transcripties van koperen platen, door Poerbatjaraka.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 47. Een woord ten afscheid (van den aftredenden redacteur) C. F. Balsem. — Uit Zuid-Sumatra, door Dr. R. Broersma. — Zoeklichten over den omtrek (vervolg) door D. N. (mededeelingen over de Philippijnen). — Zestig jaren landbouwproeven te Rothamsted (vervolg), door V. — Is opleiding aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer voor de cultures noodzakelijk? door O. E. Derx. — De landelijke ondernemingen en hare parasieten. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Grondnotenkoeken. — Rubber vraagstukken. — Over het groote belang van het uitspoelen van versch bereide sheets in stroomend water, enz. — Over het oculeeren van Hevea Brasiliensis.

Tentoonstelling van djeroekvruchten.

Den 7en en 8en Mei j.l. werd te Batoe bij Malang, dat met het nabijgelegen Poenten om zijn keur van djeroekvruchten een waar tuinbouwcentrum mag worden genoemd, een tentoonstelling van djeroekvruchten gehouden, welke in alle opzichten de belangrijkheid dier cultuur voor de afdeeling Malang heeft weergegeven en zeer veel belangstellenden trok. De resident opende de tentoonstelling en hij herinnerde er aan, dat sedert de bemoeienis van het Dep.

van Nijverheid en Handel met tuinbouw in de res. Pasoeroean, deze in hooge mate vooruitging, want ongeveer een zestal jaren geleden verkeerde de djeroekcultuur in deze streek nog in een allertreurigsten toestand. Welke maatregelen tot deze gunstige ommekeer hebben bijgedragen, vindt men uiteengezet in een artikel van 19 Mei der „Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel."

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 26. Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië, 1919, besproken door Dr. J. C. Koningsberger. — Suikerstatistieken in de Vereenigde Staten, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De Landbouwvoorlichtingsdienst in Ned.-Indië. — De Indische begrooting voor 1922. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut verstrekt literatuur over oeconomie, arbeidsvraagstukken, nijverheid en brandstoffen, delfstoffen en metalen.

De Jaarbeurs. Officieel orgaan der Vereen. tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland.

De 3e jaarg. No. 11, Juni 1921, weer geheel in het Engelsch geschreven, in overeenstemming met het internationaal karakter, dat de jaarbeurzen te Utrecht in het vervolg zullen hebben, bevat het slot van het artikel The Dutch East Indies, by C. Lekkerkerker (zie Kol. Weekbl. No. 25). Dit slot is geheel gewijd aan de voortbrengselen en de invoeren van N. I. en geeft een kort overzicht van de economische gevolgen van den wereldoorlog voor onze Oost-Indische koloniën.

In ditzelfde nummer wordt in het artikel „The Utrecht international Industries fair at Utrecht 6—15th September 1921" medegedeeld, dat een vaste inlichtingendienst zal worden verbonden aan deze Jaarbeurs voor de producten, die door de deelnemers worden geproduceerd, in samenwerking met de Departementen van Buitenlandsche Zaken en van Landbouw, Nijverheid en Handel. Deze inlichtingen zullen worden gesteld ter beschikking van onze buitenlandsche consulaire ambtenaren. In het eerste van de drie reusachtige permanente Jaarbeursgebouwen, dat September a.s. in gebruik zal worden genomen, *zal ook een Koloniale afdeeling worden ondergebracht, die daar blijvend zal worden tentoongesteld.* De bedoeling is verder, in het voorjaar en in het najaar een Jaarbeurs te houden voor telkens verschillende industrieën en producten. De keuze van wat in het voorjaar en wat in het najaar zal worden tentoongesteld, levert evenwel groote moeilijkheden op.

Ned. Ind. Rubbertijdschrift.

Uit den inhoud van 6, jaarg. No. 5. De rubbercultuur in Ned.-Indië (vervolg). — De Ned.-Indische Caoutchoucfabriek in 1920. — Ned.-Indische Vereeniging voor den Rubberhandel (Statuten en Reglementen). — Verhooging van de opbrengst van Hevea-boomen. — Over techniek en economische beteekenis der rubber-regeneratie. — De rubberhandel te New York in 1920. — De rubber-situatie in Deli. — De toekomst van rubber. — Arbeiders voor Sumatra's Oostkust en kolonisatie, door Dr. R. Broersma.

* * *

De Europeesche koloniale samenleving in vroeger jaren: de Semarangsche demonstratie (Reflector, 21 Mei 1921).

Sumatra-tabak. Statistisch overzicht op handels- en financieel gebied over de jaren 1918—1919—1920. (Oogstjaren 1917—1918—1919). Samengesteld en uitgegeven door Dentz en van der Breggen, makelaars in tabak, 3e Jaargang, Juni 1921.

Internationale Vereeniging voor de Rubber-cultuur in Ned.-Indië. Zevende jaarverslag 1920.

De Hollandsche „Burgerij" van Ceylon, door A. B. Cohen Stuart. — Kromoblanda, besproken door v. L. (Neerlandia, Juli 1921).

De organisatie der werkkrachten bij de Java-suikerindustrie, door R. Römer. (Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië, Afl. 9). — Watervoorziening voor de cultures in de vlakte (Id. Afl. 10—11). — De met riet beplante oppervlakte van Java, door W. C. Dickhoff. — De suikerproducties van verschillende residenties, oogstjaar 1920, door W. C. Dickhoff. — De beweging van den suikerprijs in 1920 (afl. 13). — De berekening van waterleidingsbuizen in de tropen, door Dr. ir. J. Versluys (Afl. 15).

Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera No. 39. G. B. Bepalingen betreffende de post-, telegraaf- en telefoondiensten. Uitgave van de Commissie voor de Volkslectuur (Batavia, Ruygrok en Co.).

Veeteelt en volkswelvaart, door Dr. H. 't Hoen (Ned.-Indische Bladen voor Diergeneeskunde en Dierenteelt, Dl. 32, afl. 4—5).

De Assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra. (De Planter, 25 Mei 1921).

Schetsen uit de Keieesche geschiedenis, door Pater P. Smits. — Tanimbareesche feestviering (met ill.), door H. Geurtjens. (Almanak van het Missiehuis te Tilburg voor 1922).

Sumatra, von G. Lehmacher S. J. (Die Katholischen Missionen, Juni 1921).

Paläontologie von Timor, nebst kleineren Beitragen zur Paläontologie einiger andern Insuln des ostindischen Archipels. Ergebnisse der Expeditionen G. A. F. Molengraaff, J. Wanner und F. Weber. Unter Mitwerking von Fachgenossen und mit Unterstutzung des Niederländischen Ministeriums der Kolonien herausgegeben von J. Wanner. IX. Lieferung. XV. Fossile Anthozoën von Borneo, von Dr. J. Felix. XVI. Die Anthozoën der Dyas von Timor, von Prof. Dr. H. Gerth. (Stuttgart, E. Schweizerbartsche Verlagsbuchhandlung).

Suriname.

Het antwoord van den Minister van Koloniën op de vraag van den heer Van Kol, inzake de openbaarmaking der bescheiden betreffende de geschillen over de grens tusschen Nederlandsch- en Britsch-Guyana, luidt, dat nopens de mogelijkheid van openbaarmaking van bescheiden betreffende het beloop der grens tusschen Nederlandsch- en Britsch-Guyana, in overleg is getreden met den Minister van Buitenlandsche Zaken.

De vraag, of spoedige bekendmaking dier bescheiden te wachten is, kan, zoolang het overleg niet is afgeloopen, nog niet worden beantwoord.

De vraag van den heer Van Kol werd 26 Mei ingezonden en luidde:

„Gedurende de behandeling in de Eerste Kamer der begrooting van Suriname voor het jaar 1921 heeft de Minister herhaaldelijk beloofd in overleg te zullen treden met zijn collega van Buitenlandsche Zaken tot openbaarmaking der bescheiden betreffende de grensgeschillen tusschen Nederlandsch- en Britsch-Guyana.

In hoeverre heeft de Minister gevolg gegeven aan zijne beloften en is spoedige bekendmaking dier bescheiden te wachten?"

De openbare behandeling van de genoemde begrooting had in de Eerste Kamer plaats op 28 April. Sedert zijn dus ruim twee maanden verloopen. Wij mogen dus verwachten, dat het overleg spoedig beëindigd zal zijn.

De correspondentie, die tusschen de Nederlandsche en de Britsche Regeering *en tusschen de Gouverneurs van Nederlandsch- en Britsch-Guiana* in 1843 heeft plaats gevonden, vóór Schomburgk zijn verkenningstocht begon, mag gerekend worden reeds „geschiedenis" te zijn. Bezwaar om die bescheiden — en die, welke onmiddellijk mochten gevolgd zijn op den afloop van den tocht — te publiceeren, *kan* dus niet bestaan. Daaruit zal blijken, of werkelijk onze Regeering door de Britsche is uitgenoodigd om iemand aan te wijzen die samen met Schomburgk de Corantijn zou *exploreeren.*

Dan de correspondentie, die gevolgd is op de scheidsrechterlijke uitspraak van October 1899 in het geschil tusschen Britsch-Guiana en Venezuela en de mogelijke besprekingen betreffende deze aangelegenheid door onzen gezant te Londen. Er is geen plausibele reden te bedenken waarom de Britsche regeering bezwaar zou hebben tegen de publicatie daarvan.

Bij de behandeling van de begrooting van Buitenlandsche Zaken voor 1914 wenschte de Eerste Kamer overlegging der gewisselde stukken betreffende de grenskwestie in Suriname omtrent de Corantijnrivier.

Minister *Loudon* antwoordde daarop: „De ondergeteekende kan geen vrijheid vinden om de overlegging van stukken betreffende de grensscheiding tusschen Suriname en Britsch-Guyana te bevorderen"......

En de Eerste Kamer deed er het zwijgen toe, ver-

edelijk in afwachting van de interpellatie, die len Jhr. Mr. van Doorn over deze aangelegenheid de Tweede Kamer zou gehouden hebben, maar niet heeft plaats gevonden.

Sedert 1914 is er een en ander in de wereld gerd, dat misschien de inzichten heeft gewijzigd. Wij hopen en verwachten dan ook, dat Jhr. van nnebeek wèl de vrijheid zal vinden, die Minister don niet heeft kunnen vinden.

Wij zouden Zijne Excellentie in overweging wilgeven kennis te nemen van het artikel *„De grenvan Suriname"* in *„De West-Indische Gids"*, jaargang (1921) blz. 333. En aan de Eerste Kaer roepen wij toe: houdt voet bij stuk!

* * *

Onder het hoofd *„Een stap vooruit"* schrijft *„De est"* van 27 Mei:

„Aan de Surinaamsche Bauxite Maatschappij te ramaribo is vergunning verleend haar draadloos tion te Paramaribo ten dienste te stellen van het bliek verkeer met schepen in zee, die op weg naar eenige haven in de Kolonie of deze hebben laten op weg naar de eerstvolgende buitenlandhe haven en — zonder eenige beperking — met schip dat in nood verkeert."

* * *

„De West" van 31 Mei schrijft:

„Het Aucaner opperhoofd Amakti, die in verband de staking der Boschnegers door den Gouverur was ontboden naar Paramaribo, laat op zich chten. Natuurlijk heet het — de Boschnegers zijn leerde diplomaten — dat hij ongesteld is.

Amakti beleeft anders geen prettige tijden. In ontoegankelijk gewaande residentie op het land Drietabbetje werd hij onlangs plotseling rast door den opzichter Junker van het Boschen. Deze had van uit de Sarakreek een weg gent naar de Tossokreek, die in de Tapanahony mondt, een heel eind boven Drietabbetje. Waar oekers uit Paramaribo steeds de rivier moeten aren (in welk geval de Granman dagen te voren ds verwittigd wordt van hun komst), kwam deze oeker de rivier afvaren en stond onverwacht r zijne excellentie's neus. De heer Junker had zelfden weg gevolgd als de heer Julius Polak intig jaren geleden, toen hij met den Belgischen nieur Lemarinel eveneens van uit de Sarakreek tocht maakte naar de Tapanahony.

Amakti heeft nog een andere onaangename versing gehad, die hem slapelooze nachten moet ben bezorgd. Een Fransche vlieger, door mist dwaald, is onlangs dicht over zijn residentie gegen, tot groote ontsteltenis van Amakti en de en. Het geluid uit den hemel klonk den Granalles behalve hemelsch in de ooren. Hij liet delijk den posthouder roepen om te vragen wat helsche leven beteekende. De Boschnegers hadwel vernomen van „vliegers", doch blijkbaar cht dat hun goden wel voldoende kracht zouhebben om te beletten, dat die sinjeurs doorngen tot de residentie van hun Gouverneur."

* * *

Uit *„De West"* van 3 Juni:

„De Gouverneur heeft een onderhoud gehad met redacteuren der drie leidende nieuwsbladen.

Zijne Excellentie verklaarde het van belang te en, dat in de groote pers in Nederland meer gereven wordt over Suriname en meende, dat de inaamsche bladen daartoe wellicht konden bijgen door toezending van artikelen, die — naast gewone berichten welke deze pers pleegt over te en uit onze bladen — in de redactioneele komen zouden kunnen worden opgenomen.

De aanwezige redacteuren beaamden ten volle het cht van den Gouverneur en verklaarden zich eid, voor zooverre zij daartoe in staat waren, in richting mede te werken. Een der heeren verelde echter niet, dat het zijn bezwaren heeft, als reeds op zijn wijze de onderwerpen van den heeft behandeld, om de belangrijkste daarvan dan weder in een nieuwen vorm te gieten, zoodanig dat die artikelen voor de pers in Nederland de moeite van het opnemen waard zijn. Dit is feitelijk de taak van correspondenten. Verschillende groote bladen in Nederland hebben correspondenten in Suriname gehad, doch — eigenaardig genoeg — de relatie was meestal niet van blijvenden aard. Het komt ons nochtans voor dat de wensch van den gouverneur het best langs dien weg zou zijn te verwezenlijken.

De gouverneur verklaarde verder het beginsel te huldigen, dat bestuursdaden openbaar zijn en als regel alle inlichtingen daaromtrent kunnen worden verschaft aan de pers. Een beginsel natuurlijk door de aanwezigen met waardeering vernomen.

Geheel in de lijn van dit beginsel ligt het, dat de gouverneur zijn voornemen aankondigde om bij dienstreizen een vertegenwoordiger der pers uit te noodigen mede te gaan. De redacteuren zullen voor deze reizen om beurten worden uitgenoodigd, in volgorde door het lot bepaald"......

* * *

„De Nieuwe Courant" schrijft:

„De vraag, door den heer v. d. T. in ons ochtendblad aangevoerd, of in Suriname exploitabele petroleumbronnen zich bevinden, verdient ongetwijfeld de grootst mogelijke aandacht. Juist Suriname, dat een smartekindje onzer koloniale politiek mag heeten, heeft er recht op, dat op deze vraag zoo spoedig mogelijk een antwoord volgt. Kon het bevestigend zijn, dan zou wellicht niet slechts de economische positie dezer kolonie een geweldige verbetering ondergaan, maar bovendien de thans zoo actueele quaestie van de deelneming van het Amerikaansche petroleumkapitaal aan exploitatie van Nederlandsche koloniale olievelden een ander aspect krijgen".

* * *

In *„De Standaard"* van 27 Juni een brief uit de *„West"*, die aldus eindigt:

„En toch, wat is er door al die grooten en geweldigen bereikt? Niets, hoegenaamd niets! En wat hebben ze voor de kolonie gedaan? Haar steeds dieper doen zinken. Als er voor iederen groot-kapitalist, voor iederen geweldige, voor iederen geoloog, agronoom, voor iederen agent en commissionair in Amerikaansche millioenen, als er voor ieder hunner één arme Hollandsche boerenarbeider in de kolonie was gekomen, dan was de kolonie thans in staat zich zelf te onderhouden. Nu is ze arm, straatarm en alle energie is weg".

Als men het aantal tot de genoemde categorieën behoorenden, die zich in de laatste 20 jaren in Suriname vertoond hebben, op 50 schat is men zeker niet ver beneden de waarheid. Zouden nu 50 arme Hollandsche boerenarbeiders in staat geweest zijn de kolonie zoover te brengen dat ze zich zelf kan onderhouden? Men moet zulke rhetorische figuren niet à la lettre nemen, maar toch is er een grens. En die is hier overschreden.

* * *

Op 1 Juli heeft Prof. Dr. G. Stahel het ambt van hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen aanvaard met een rede over *„de infectieproef in de phytopathologie"*.

Curaçao.

De Bovenwindsche eilanden.

Uit eenen brief van St. Martin in de „Amigoe":

— De zoutpannen zijn weer in een veelbelovenden toestand, letterlijk rooskleurig.

— Het spijt ons te vernemen dat Zijne Excellentie Gouverneur Helfrich met 10 Juni uit 's lands dienst zal gaan.

De zeer democratische neiging van het Hoofd der Kolonie maakte een allerbesten indruk op de bevolking van dit eiland en gaf ons vertrouwen dat hij zijn best deed voor deze eilanden en nog meer

zou gedaan hebben. Het groote meerendeel der bevolking van dit eilandje is werkelijk een eigenaardig slag. Met trotschheid, autocratie en wat Schiller noemt das verdammte ich wil ze absoluut niets te doen hebben. Wat zijne ambtenaren betreft heeft Gouverneur Helfrich zeker in de traktements-verhooging-beweging hunne belangen dapper, mannelijk en naar geweten behartigd.

— Dank aan het flink optreden van den tegenwoordigen Gezaghebber, komt de smokkelarij hier langzamerhand onder contrôle.

Ook voor Curaçao?

Wij lezen in het laatste Jaarverslag van het „*Koloniaal Instituut*" te Amsterdam over het „Comité voor Koloniale Historische Studieën het volgende:

„Werd op blz. 16/17 van het vorig jaarverslag melding gemaakt van de oprichting, op initiatief van het Koloniaal Instituut en het Historische Genootschap, van een „Comité voor Koloniale Historische Studiën", welks doel en organisatie aldaar mede vermelding vonden, de door dat Comité voor de voorbereiding zijner werkzaamheden aangewezen speciale commissie, die den naam „Publicatiecommissie" aannam, is er in geslaagd, verschillende medewerkers bereid te vinden, geschiedkundige bijdragen betreffende de koloniën samen te stellen, terwijl overigens aanraking is gezocht met de Indische „Vereeniging ter bestudeering van koloniale maatschappelijke vraagstukken", ten einde, zoo mogelijk, tot vruchtbare samenwerking in de door het Comité beoogde richting te geraken.

De uitkomsten van een en ander zullen uiteraard eerst in een volgend verslag worden vermeld".

Wij hadden wel gaarne nu reeds wat naders vernomen, om te beoordeelen of onze Kolonie niet vergeten is door het Comité.

Residu.

Onder dit opschrift schrijft de „*Amigoe di Curaçao*" van 25 Mei l.l.:

In Maart van het vorig jaar hebben wij een reeks artikelen in dit blad geschreven over *Residu*, het afvalproduct van de ruwe-olie, als stookolie gebruikt voor de stoomschepen en ook deze brandstof aanbevolen bij de bereiding en het koken van de aloë. Wij dachten dat die artikelen aan duidelijkheid niets te wenschen hadden overgelaten. Zoo dachten wij en zoo werd ons van verschillende zijden, ook door vakmenschen, verzekerd.

Ontgoochelingen zijn doorgaans pijnlijk. Ook op dit punt hebben wij nu een pijnlijke ondervinding opgedaan. Een ontgoocheling om van te rillen.

Het „*Koloniaal Weekblad*" van 14 April zegt naar aanleiding van het *Voorloopig Verslag* der Tweede Kamer op onze begrooting:

„De *Amigoe* heeft met hare artikelen over *Residu* en *Aloë* ook Eerste Kamerleden geïnspireerd".

Doch helaas nooit hebben wij slechter resultaat van ons schrijven te boeken gehad. De lezer oordeele:

Dat *Voorloopig Verslag* (zie ons vorig nummer) zegt onder de VIIe Afd. *Landbouw*:

„Proeven voor betere bereiding van aloë en *de mogelijkheid om het Residu daarvan* (?!) *als brandstof te gebruiken, worden wenschelijk geacht.*"

Heeft men de klok hooren luiden, maar is men vergeten waar de klepel hangt?

Het Eerste Kamerlid, dat deze vraag inzond, schijnt niet de minste notie te hebben dat *Residu* een afvalproduct van ruwe olie is, schijnt in geen geval onze artikelen met aandacht gelezen te hebben, hoogstens een vage herinnering aan het opschrift: *Residu en Aloë* te hebben overgehouden.

Zijn vraag kan moeilijk anders begrepen worden, dan dat hij *Residu* als een afvalproduct, niet van de petroleum, maar *van de Aloë* beschouwt en aanraadt dit als brandstof voor het koken van de Aloë te benutten.

En dan zegt men, dat soms candidaten voor de onderwijzersakte zoo slecht het gelezene begrijpen.

Ontgoochelingen zijn doorgaans pijnlijk. Wij kregen nog een tweede te verwerken. Wij hadden nog een weinigje hoop, dat de *Memorie van Antwoord* dat snuggere Eerste Kamerlid op het rechte spoor gebracht had. Maar die raad van adviseurs van de 10e afdeeling aan het Ministerie van Koloniën heeft al evenmin eenig licht ontstoken, ja den blunder nog duidelijker gemaakt.

Luister slechts (vergelijk de *Memorie van Antwoord* in dit nummer):

„Zal het onderzoek derhalve een verbetering van de aloëbereiding omvatten, ongetwijfeld zal daarbij ook aandacht worden gewijd aan het benutten van *plantenafval* hetzij als *brand*stof dan wel voor andere doeleinden."

Als de eene blinde den anderen leidt, enz.

Een gouden Jubilaris.

Woensdag 1 Juni herdacht de Club *de Gezelligheid* het gouden feest van haar stichting. Morgen zal dat feest plechtig gevierd worden.

Die stichting roept een veelbewogen tijdvak in het geheugen terug, waaraan de naam van Willem Sassen Jzn., intertijd Procureur-Generaal der kolonie, van wien het initiatief uitging van de oprichting der Club *de Gezelligheid* ten nauwste verbonden is. *(A. d. C.)*

Uit het Jaarverslag der Kon. Ned. Mij. tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Ned.-Indië.

Curaçao.

Daar de nieuwe schepen, welke waren aangekocht voor het vervoer van de ruwe olie van Venezuela naar Curaçao niet alle op tijd zijn aangekomen, was het ook in 1920 onmogelijk Curaçao van voldoende voorraden Venezolaansche olie te voorzien, om de raffinaderij geregeld aan den gang te houden. Ter aanvulling van het tekort werden verscheidene ladingen Mexikaansche ruwe olie ter verwerking aangevoerd.

Gedurende het afgeloopen jaar werden belangrijke hoeveelheden stookolie aan schepen afgeleverd.

De exporthandel in olie-producten is nog in het eerste stadium van ontwikkeling. Uitbreiding zal mogelijk zijn na de aankomst van het vaartuig, dat bestemd is voor het vervoer der verpakte producten alsmede na de voltooiïng van een fabriek voor de vervaardiging van blikken.

Venezuela.

Tegen het einde van 1920 werd het kapitaal van The Caribbean Petroleum Co. tot $ 30.000.000 uitgebreid.

De productie, die in 1920 78.570 ton bedroeg, tegen 42.500 ton in 1919, moest worden geregeld in verhouding tot de capaciteit der voor het transport beschikbare schepen. Inmiddels heeft de vloot een belangrijke uitbreiding ondergaan.

In het eerste gedeelte van het jaar was van maand tot maand een bevredigende toeneming van de verkoopen te constateeren, maar tengevolge van de algemeene malaise gedurende de laatste maanden van 1920 liepen de verkoopen weder eenigszins terug. De Caribbean Petroleum Co. voorziet voor een zeer belangrijk deel in de plaatselijke behoefte aan petroleumproducten.

Korte Berichten.

1e Luitenant der Inf. O.-I. L. J. H. C. van Eijk van Voorthuijsen, die bij de landmacht op Curaçao wordt gedetacheerd, zal 8 Juli a.s. met de *Van Rensselaer* daarheen vertrekken.

Blijkens eene mededeeling van het Ministerie van Koloniën is Gouverneur Helfrich 23 Juli l.l. van Curaçao vertrokken.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Lord Reading—Gandhi.

Toeval of opzet? Het ligt in eenzelfden gedachtengang en kan dus als gelijk gevolg van gelijke oorzaak beschouwd worden. Nadat in Britsch-Indië de opening van de groote

...ering, die een nieuw tijdperk moet inluiden, te Delhi den hertog van Connaught, als hooge koninklijke ver-...woordiger, geopend is geworden, zijn de koning en de ...gin van Groot-Brittannië in eigen persoon de eerste ...entszitting in Ierland gaan openen. De agitatie der ...operation in Britsch-Indië wilde ook wel gelijken ...groote roering in Ierland. En nu melden de Britsch...che bladen, dat de nieuwe onderkoning, Lord Reading, ...an Gandhi, leider der non-coöperation-beweging, de ...heid tot een samenkomst te geven, ook reeds gedaan ...wat Lloyd George nu beproefde door de Valera en ...andere toonaangevende leiders der Iersche revolu...ren tot een bespreking uit te noodigen.

...was op een dier speech-diners, zooals wij die hier niet ..., dat de Viceroy zich begin Juni over het resultaat ...besprekingen (want 't zijn er meer dan één geweest) ... De Chelmsford Reform Club bood hem te Simla een ...maal aan; de voorzitter, de heer Shafi, had in de ver-...ingsrede de meening uitgesproken, dat er eigenlijk ...grond voor pessimisme bestaat. Lord Reading sloot zich ...antwoord hierbij aan en als onderdeel bracht hij te ...hoe de heer Malaviya hem te kennen had gegeven, dat ...genheid wel kon bestaan om een ontmoeting met mr. ...dhi te hebben en hoe hij daarop gaarne was ingegaan. ...daar niet alles zeggen wat in de besprekingen ver-...ld was, maar hij wilde toch al een resultaat mede-..., dat op de goede verstandhouding wijst. De heeren ...med Ali en Shankat Ali hebben hun leedwezen uit-...oken over eenige toespraken, waarin zij tot geweld-...egelen aangezet hadden en zij zullen (hetgeen ook ge-...d is) openlijk verklaren dergelijke toespraken niet meer ...uden, zoolang als zij met Gandhi samenwerken. Het ...dat voor 't oogenblik 't meest urgent was, 't voorkomen ...zetten tot geweld, is zoo bereikt, zonder dat men toe-...t heeft behoeven te nemen tot de maatregelen, die men ...t toepassen der wet.

...Lloyd George het zoo ver kon brengen door een onder-...t met de Valera zou hij gelukkig te roemen zijn, on-...t de verder te bereiken resultaten. Komt men maar ...aal tot praten, dan is reeds veel gewonnen. Toch zullen ...e middelen in deze wel niet gelijke gevolgen hebben. ...ndhi-beweging in Indië is in haar tegenwoordig sta-... niet te vergelijken met de beteekenis die Sinn Fein ..., zoodat de kansen op tastbare resultaten voor Indië en Ierland nog zeer ongelijk zijn.

De mislukking der non-coöperation beweging.

...de Times of India (mail edition 11 Juni) wordt na tien ...nden van beroering de rekening opgemaakt van de, vol-...den schrijver, als mislukt te beschouwen N. C. O.-...ging. Hij geeft uitvoerig zes redenen hiervoor op, welke ...hier in 't kort zullen weergeven.

...eerste, de geheele beweging had vernieling tot grond-... Het bestaande bestuur moest stop gezet en omver ge-...en worden. Gandhi ging uit van 't dwaze beginsel, dat ...en aan opbouwen moet voorafgaan. *Annihilation is* ...nd, zoo'n leer moet zichzelf vernietigen, en dat is ...led.

...tweede, de beweging zocht haar kracht in 't aanwak-... van haat en misbruik. Gandhi preekte haat tegen de ...chen. Slechts weinigen zijn hiervoor vatbaar.

...derde. De leiding was louter een autocratische over-...ching van Gandhi. Terwijl hij tegen willekeur zeide op ...en, verwaarloosde hij zelf hen te raadplegen, die recht ...medespreken moesten hebben. Het lot van een volk van ...millioen zielen is niet door den wil van een enkeling ...ten. Wie in dezen democratischen tijd van despotisme ...ocratie heil verwacht, moet bedrogen uitkomen.

...vierde. Niettegenstaande de beweging heette geen ge-... te willen, is zij van den aanvang af in woorden en ...in daden wel op geweld gericht geweest. Durft men ...tianige beweging het doorzetten tot geweld niet aan, ...komt men in tegenspraak met wat men aanbeveelt.

...vijfde. Elke nationale beweging moet op een natio-...grondslag berusten. Er moet een volkswil in tot uitdrukking komen. De regeering vormt een eenheid in Indië. Er bestaat overigens geen eenheid. Wie deze wil tot stand brengen, moet andere middelen gebruiken dan Gandhi deed. Door zijn philosophisch anarchisme, dat hij Satyagraha noemde, stichtte hij slechts een nieuwe splitsing te meer in het reeds zoo verdeelde Indië.

Ten zesde. Om een beweging in 't leven te roepen, die blijvende kracht heeft, moet 't intellect ervoor gewonnen worden. Enkele uitzonderingen daargelaten, heeft Gandhi zijn aanhang gevonden onder hen, die niet diep doordenken. Zoo vormde hij geen partij van non-coöperators, maar slechts van aanhangers der non-coöperation-stelling. Hij vroeg non-coöperation van de organen, wier coöperation hij noodig had, zooals post, telegraaf, spoorwegen, enz., enz. Hij was zoo zelf een voorbeeld van voortgezette coöperation.

In deze 6 punten ligt, zegt de T. o. I., ook een beschuldiging van onoprechtheid opgesloten; tegenstrijdigheid tusschen woorden en daden. Doordien de leuze alleen een negatieve was, doordien zij de gevolgen van hare prediking der vernietiging niet aandurfde tot in het uiterste der daden, gelijk ook weer gebleken is bij de interview's tusschen Gandhi en den Onderkoning, is het geloof in een roeping van Gandhi als groot-hervormer tot betere toestanden niet tot Indië doorgedrongen, al kan hij ook op eenig tijdelijk en plaatselijk succes wijzen, om zich wijs te maken dat zijn beweging nog werkt.

De prins van Wales naar Indië.

De prins van Wales brak, zooals men zich herinneren zal, zijn bezoek-reis aan de overzeesche deelen van 't Rijk af, omdat gezondheidsredenen hem, tijdens zijn verblijf in Australië, hiertoe noopten. Het trof slecht, daar hij zich van een bezoek aan Indië heel veel had voorgesteld. Hij zal nu het toen prijs gegevene gaan inhalen. Per oorlogsschip „Renown" zal hij naar Indië reizen; de geheele winter zal er mede gemoeid gaan. Een uitgebreid programma, dat zich over de geheele kolonie uitstrekt, wordt volvoerd, terwijl bovendien onderweg Gibraltar, Malta, Port Said en Aden nog zullen worden aangedaan.

Van de Rijksconferentie.

Men staat vaak verbaasd over de onbekendheid van personen, die over hoogst belangrijke zaken te beslissen hebben, met de strekking der stukken waarop de kwestie berust. De geschiedenis der Djambi-olie-ontginning in onze Tweede Kamer is hier een voorbeeld van; de schuld van het gemis aan voldoende kennis lag hierbij niet aan de leden der Kamer. Een ander voorbeeld heeft nu de Londensche conferentie van de Britsche ministers met de vertegenwoordigers van de dominions en van Britsch-Indië gegeven, waar het al dan niet hernieuwen van het Britsch-Japansch bondgenoodschap aan de orde kwam. Men zou zoo zeggen, alles wat op het alsnog bestaande bondgenootschap betrekking heeft moet den hoogen heeren haarfijn bekend zijn en daarbij moet hun aandacht in de eerste plaats gevestigd zijn geweest en geworden op de bepalingen, welke den duur vastleggen. Wat ziet men echter? Terwijl de beslissing als van direct actueel belang behandeld werd en men zich daarom in bochten en kronkelingen kromde om de tegenstrijdige belangen en inzichten samen te knoopen, komt de lord-kanselier ineens tot het inzicht, dat, zoolang als het bondgenootschap niet, met inachtneming van den termijn van een jaar, opgezegd is, het van zelf blijft doorloopen. Hij heeft die opvatting van Japan overgenomen.

Nu heeft de kwestie voor alle partijen een geheel ander aanzien gekregen. Zij moet opnieuw bekeken worden. De eerste ministers der dominions zijn geen afgevaardigden met blanco volmacht, doch slechts persoonlijke dragers van hetgeen zij beschouwen als de dominion-gedachte. Die ministers willen het nieuwe gezichtspunt, in verband met al 't te Londen besprokene, thuis verwerken. Daar, zooals wij aanstonds zullen releveeren, andere mogendheden ook te polsen zijn, moet Lord Curzon met de gezanten dier mogendheden in overleg kunnen treden. Door dit alles is het spannende punt van de Rijksconferentie-agenda daarvan, als verdaagd te beschouwen. Intusschen zijn er inzich-

ten en gedachten gezaaid, die kans schijnen te hebben wortel te kunnen schieten, waardoor een compromis mogelijk wordt.

Hoop en geloof zijn gericht op een beraadslaging van de Vereenigde Staten, Japan, 't Britsche rijk en zijne dominions over een vereend waarborgen van den wereldvrede, in 't bijzonder in den Grooten Oceaan, maar feitelijk daardoor beheerschende den algemeenen vrede. Komt een dergelijke al dan niet in een papieren protocol vastgelegde overeenstemming tot stand, dan is een afzonderlijk Britsch-Japansch bondgenootschap niet meer noodig. Deze nieuwe entente zou ook gedacht zijn als overgang tot internationale wapenvermindering. Hierover hebben de ministers der overzeesche gebieden in hun eigen land en Lord Curzon met de vreemde mogendheden eerst nog nader te spreken.

Hetgeen wij de vorige week reeds opmerkten, toen de verrassing nog niet bekend was, over het nadeel, dat weer een nieuwe groep van wereldbedillende staten zou ontstaan, instede van een goed georganiseerde Volkengemeenschap, blijft als een bezwaar gelden. Maar wie weet, heeft Frankrijk een dergelijke les niet noodig om uit zijn overwinningsroes geschud te worden. Wie weet, wordt dit de brug niet om Amerika tot den Volkenbond te brengen, of Amerika en Volkenbond door wederzijds voegen althans tot elkander te brengen. Met toestanden als in Rusland, Polen, Turkije, China, Perzië zou misschien een Volkenbond momenteel toch niet kunnen werken. Wie weet? Maar juist dergelijke toestanden doen naast rassentegenstellingen, handelsnaijver, volksegoïsme, staatsmanwaan, twijfel ontstaan of de nieuwgedachte ongeschreven alliantie heilzamer kan worden dan de bondgenootschappen, welke de geschiedenis in velerlei vorm reeds gekend heeft.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Mutaties van 22 Juni tot 6 Juli 1921.

Nieuwe Leden.

J. C. Biekart, Administrateur Ond. Soekaboemi, Bojolali, Solo, *f* 30.
P. J. van Gulik, Assistent-Resident, Solo, *f* 12.
C. C. Krom, Assistent-Resident, Berlicum (N.-Br.), *f* 5.
A. Hartog Catz, Nijmegen, Oranjesingel 59, *f* 5.
Bernard J. Dezentje, Administrateur s.f. Ponggot, Klaten, *f* 30.
H. J. Hartgers, Hoofdonderwijzer, Solo, *f* 12.
J. A. R. Avis, Gouvernements Veearts, Solo, *f* 12.
Wirasmo, Gouvernements Indisch Arts, Sragen, *f* 5.
N. B. Reiman, Amsterdam, van Ostadestraat 139, *f* 5.
J. W. Bom, Mijnbouwopzichter Ombilien, Amsterdam, Sarphatipark 126, *f* 10.
H. van Scheyen, 1ste Officier Gouvernements Marine O.-I., Den Helder, Kanaalweg 42, *f* 5.

Afschrijven.

C. Horsman, Makelaar, Semarang.
A. W. Cramer, Dir. Off. v. Gez. O.-I. b. d., Padang.
F. W. A. Creutzberg, O.-I. Ambtenaar, Den Haag, Schenkweg 134.

Mej. A. A. Muysink, Den Haag, Lubeckstraat 59.
P. H. A. Heldens, Brussel, Avenue Jeanne 30.
Mej. A. Goslinga, O.-I.

Adresveranderingen.

Oei Kiauw Pik (St.), van: Leiden, Oude Vest 33b, naar: Den Haag, Fr. Valentijnstraat 118, *f* 2.50.
A. van Wetering, Oud-Ass.-Res., van: Den Haag, Vivienstraat 42, tijdelijk naar: Rhenen, Stationsweg, p/a. Notaris van Iterson.
J. C. Baggelaar, Dir. Off. v. Gez. O.-I., van: Den Haag, Regentesselaan 90, naar: Bandoeng, Dep. van Oorlog, *f* 2.50.
S. Evers, thans Mevr. de Weduwe Evers, Den Haag, van: Gr. Hertoginnelaan 196 naar: Sweelinckstraat 140.
J. F. van Mansvelt, Gep. Kap. O.-I., Den Haag, van: Scheveningscheweg 244 naar: Prof. Kaiserstraat 42.
W. H. Sonius, 1e Luit. O.-I., van: Groningen, Bankastraat 23a, naar: Bandoeng, Dep. van Oorlog, *f* 5.
G. J. Berenschot, Kap. O.-I., van: Den Haag, De Carpentierstraat 127, tijdelijk naar: Eefde bij Zutphen, Pension Klein Dennenbosch.
N. W. Disper, van: Bergen op Zoom, Zuivelplein 6, naar: Gorinchem, Zusterstraat 466, *f* 5.
L. R. Wentholt, Oud-Resident, Apeldoorn, van: Dennenlaan 3 naar: Vonderlaan 3.
H. W. Scheurer, van: Den Haag, Buys Ballotstraat 4, tijdelijk naar: Brussel, Rue du Prince Royal 53, Iscelles.
J. J. Meijer, van: Den Haag, van Boetzelaerlaan 110, tijdelijk naar: Parijs, Rue St. Dominique 116.
K. J. Kuipers, thans Hoofdcontroleur Tolrechten, van: Palembang naar: Belawan.
J. T. Wanjon, van: Amsterdam, Joh. Verhulststraat 4, naar: Hillegom, Burgemeester Wentholtstraat 6, *f* 1.50.
H. J. de Graaf, Den Haag, van: de Perponcherstraat 169, naar: Reinkensstraat 76.
J. G. van Vlaardingen c. J. A. (St.), van: Schiedam, Nassaustraat 29b, naar: Leiden, Rijn- en Schiekade 83, *f* 2.50.
R. H. V. de Lannoy, Den Haag, van: Prinsegracht 140, naar: Hofwijckplein 42.
Mr. A. J. A. Bake, Voorzitter Landraad, van: Toeban naar: Utrecht, Koningslaan 56bis, *f* 5.
E. A. Th. Haase, Ambtenaar Dep. van Justitie, van: Weltevreden, naar: Den Haag, Valkenboschlaan 45, *f* 5.
D. J. C. van Reenen, Kapitein Inf. O.-I., van: Padang, naar: Den Haag, van Hoornbeekstraat 31, *f* 5.
A. Tuyter, Asp. Gouvernements Arts, van: Utrecht, Prinsenstraat 82, naar: Leiden, Haarlemmerstraat 228a, *f* 5.
J. J. C. van Dijk, Gedipl. Civiel Gezaghebber, van: Rotterdam, Noordsingel 28b, naar: Weltevreden, p/a. Dep. van B.B., *f* 5.
J. Slier, Inspecteur P. T. en T., O.-I., van: Montreux Clarens (Zw.) naar: Den Haag, Stephensonstraat 9.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer A. J. GOOSZEN, Landrechter te Solo (Java).

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West", gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

....

De ondergeteekende,

....
Naam.

....
Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, Koffiedrinken en dineeren, tegen zeer billijke tarieven. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma ARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S o l o, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

iek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
en- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
en in Moderne Talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
sche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
iding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
ijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtigen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor Hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

GAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstraat 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. - N.-I. Strafrecht. - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage